Kurier Białostocki

Cena 10 gr.

REDAKCJA:
BIAŁYSTOK, Kupiecka 1. Tel. 814.
Za wydawnictwo odpowiedzialny
red. MIKOŁAJ ZDANOWICZ

Rok I
1939
24
Nr. 201 143

Biblioteka Narodowa Warszawa

PODSTĘPNY MANEWR RZESZY

doskonale zrozumiany w Warszawie, Paryżu i Londynie

Nowy berliński balon próbny w sprawie Gdańska znów spalił na panewce

Nic nie zdoła złamać zdecydowanego stanowiska Polski i jej sojuszników

PARYŻ. 23. 7. (ATE) — Naiwność piątkowych deklaracyj niemieckich podnosi cała prasa francuska, szeroko je komentując. Zdaniem dzienników paryskich Paryż i Londyn nie da się wziąć na lep tego rodzaju propozycyj pokojowych. Dopóki Niemcy nie wykluczą ze swych projektów nieżyciowych marzeń o Gdańsku, dopóty o pokoju nie będzie mogło być mowy. Polska w żadnym razie nie odstąpi od swoich praw, Gdańsk bowiem dla Polski jest rękojmią jej samodzielności i niepodległości. Sytuacja ulec może zmianie dopiero wtedy, gdy Niemcy zrzekną się raz na zawsze roszczeń w sparwie Gdańska. Wtedy dopiero będzie można mówić o pokoju.

W ogóle deklaracja berlińska w sprawie Gdańska została przyjęta przez całą bez wyjątku prasę paryską i przez koła polityczne Paryża, jako grubymi nićmi szyty manewr niemiecki. Półoficjalny komentarz, ogłoszony w piątek późnym wieczorem oświadczył nawet lekceważąco, że w dobrze poinformowanych kołach paryskich nie przywiązuje się żadnego znaczenia do deklaracji, na temat intencyj Rzeszy w sprawie Gdańska. Oświadczenie półoficjalne francuskie podkreślało, że z deklaracji berlińskiej wynika, że Niemcy nie wyrzekły się widocznie dawnych metod przy pomocy których starały się uzyskać pełne zadośćuczynienie dla swych żądań przy jak najmniejszym ryzyku i że Berlin zamierza tę samą metodę zastosować obecnie do problematu który jest jednak w całej swej istocie i formie całkowicie różny od tych, które były dawniej przedmiotem rewindykacyj niemieckich. Oświadczenie półoficjalne podkreśla wreszcie dalej, że akcentowane przez Berlin intencje pokojowe przy jednoczesnym braku jakichkolwiek śladów prawdziwego ducha pojednawczego ma na celu nie tyle stworzenie odprężenia, ile raczej wytworzenie atmosfery, któraby ułatwiła Niemcom narzucenie rozwiązań prestiżowych. Komunikat podkreśla wreszcie z naciskiem w odpowiedzi na deklaracje berlińskie, że stanowisko Polski, Francji i Anglii zostało sprecyzowane już oddawna z całym umiarkowaniem i stanowczością, jednocześnie przez min. Becka, prem. Chamberlaina i prem. Daladiera. Jest rzeczą nieco wątpliwą, aby tego rodzaju deklaracje, jak ta, która wczoraj została ogłoszona w Berlinie, mogły choć trochę zmienić to stanowisko.

NOWY BALON PRÓBNY BERLINA.

Na łamach „Petit Parisien" redaktor dyplomatyczny tego pisma Burges charakteryzuje ostro kombinacje berlińskie, jako balon próbny, który po przyjęciu bardzo zimnym, z jakim spotkał się w Paryżu Londynie i Warszawie został w niemieckim komunikacie półurzędowym ściągnięty z powrotem. Po wojnie nerwów pisze publicysta, widzimy obecnie zarysowującą się ofensywę rzekomo pokojową. Prawdopodobnie będzie ona rosła crescendo aż do kongresu norymberskiego. Publicysta wyraża przekonanie, że należy być przygotowanym na próby akcji niemieckiej w wielkim stylu, mającej na celu załamanie zdecydowanego stanowiska opinii publicznej Anglii i Francji. Do prób tego rodzaju — dodaje publicysta — należy również misja londyńska Wohltata. Szczerość tych wszystkich prób zbliżenia, pisze Burges, jest rzeczą co najmniej wątpliwą. Zdecydowane w nastawieniu oporu Francja i Anglia będą prowadziły w dalszym ciągu akcję dozbrojenia się. Wszystkie manewry, w których szantaż łączy się z próbami uwiedzenia, nie będą miały żadnego skutku w stosunku do opinii narodów, do których są wymierzone.

SYTUACJA NADAL NIE ZMIENIONA.

„Journal" w artykule, datowanym z Berlina, podkreśla, że sytuacja pozostaje nadal zupełnie niezmieniona i jest rzeczą jasną, że nie może ulec zmianie, jeśli Niemcy nie zdecydują się na wzięcie pod uwagę polskiego punktu widzenia. Dopóki nie ma tego rodzaju odznak ze strony niemieckiej, najbardziej elementarna rozwaga — pisze dziennik — nakazuje przyjmowanie jak najostrożniejsze wszystkich deklaracyj w rodzaju wczorajszych, które mniej mają na celu wywołanie odprężenia, a raczej zmierzają do wzmocnienia do zamącenia opinii wśród ludzi dobrej woli.

NIE POKOJOWE ZAMIARY RZESZY LECZ INTRYGA.

„Excelsior" charakteryzuje stanowisko niemieckie jako intrygę, która pragnie przekonać demokracje o zbyteczności umierania za Gdańsk, ponieważ Niemcy nie chcą wojny i są gotowe do uczynienia pokoju pod warunkiem naturalnie, że przed tym da się to wszystko, czego wojna by nie dała.

„Paris Soir" o sytuacji dzisiejszej pisze wyraźnie, iż próba szantażu berlińskiego spaliła na panewce.

WYRAZ OPINII ANGIELSKIEJ.

LONDYN, 23.7 — „Yorkshire Post" omawiając w artykule wstępnym wczorajsze oświadczenie niemieckie, określa je jako balon próbny i przypomina, że rok temu Niemcy stosowały podobne środki na sesne. Faktycznie — pisze „Yorkshire Post" — oświadczenie wczorajsze w Berlinie wypowiedziane było jedynie jako balon próbny dla wypróbowania opinii publicznej w W. Brytanii i innych krajach. Oświadczenie to nie tylko nie posiada charakteru pokojowego, lecz przeciwnie zawiera dokładnie te same pogróżki użycia siły, jakie stosowane już były skutecznie przez Niemców od Anschlussu Austrii począwszy, by bez oddania ani jednego strzału zapewnić sobie sukces. Technika, zastosowana obecnie, jest dokładnie ta sama. Stwierdzając, że z podejrzanych źródeł szerzone są najrozmaitsze teorie, jakoby Polska mogła zostać skompensowana za odstąpienie Gdańska, dziennik oświadcza, że wszystkie te kłamliwe wiadomości nie doceniają najważniejszego faktu, że istotnie bezpośredni dostęp Polski do morza jest podstawą jej życia i że pod tym względem nie ma żadnej alternatywy. Gdańsk nie jest zagadnieniem izolowanym. Nieskrępowana kontrola nad Gdańskiem wraz z natychmiastową fortyfikacją miasta jest ostatnim lub jednym z ostatnich celów strategicznych planów Hitlera, mających przygotować dominowania nad Europą.

Jeżeli kanclerz Hitler pragnie Gdańska, to nie jest to bynajmniej z tej racji, że Gdańsk jest niemieckim miastem, znajdującym się wciąż jeszcze poza nawiasem Rzeszy, lecz ponieważ jest to klucz do opanowania nad Polską. We właściwym czasie i konałaby się po tym presja zarówno gospodarcza, jak i wojskowa na rzecz innych koncesyj, które w całokształcie pozbawiły by Polskę wszelkiej istotnej niepodległości. Co się tyczy sugerowanych przez Niemcy gwarancyj granic Polski, to świat przekonał się już o wartości wszelkich tego rodzaju gwarancyj, pochodzących od hitlerowskich Niemiec, zaznacza „Yorkshire Post".

NOWY ALARM SZYKUJĄ PAŃSTWA OSI.

PARYŻ, 23.7. — Zdaniem dobrze poinformowanych kół wojskowych, w ciągu najbliższych 2—4 tygodni należy się spodziewać nowego napięcia w sytuacji międzynarodowej. Politycy francuscy oczekują, że w tym terminie państwa osi postarają się zaskoczyć niespodziankami państwa zachodnie.

Niespodzianki nie muszą dotyczyć Gdańska, wprost przeciwnie; starając się znaleźć słabe miejsca i unikając oporu, państwa osi będą szukały nowego i łatwego sukcesu.

Sukces ten jest potrzebny zarówno Hitlerowi przed Norymbergą jak Mussoliniemu po sukcesach Hitlera, które wpłynęły ujemnie na jego popularność we Włoszech. i osłabiły sytuację w świecie.

Zdaniem czynników zazwyczaj dobrze poinformowanych w tej chwili właśnie odbywają się rozmowy między Berlinem i Rzymem, odnoszące się do czasu i miejsca uderzenia.

Państwa osi szukać będą widocznie najsłabszego punktu, by tam przypuścić atak. Tylko, że tych słabych punktów już właściwie nie ma. Mimo to w najbliższych tygodniach oczekują w Paryżu drugiego w tym roku alarmu.

Tymi alarmami nie wymogą państwa osi ustępstw.

O PODRÓŻY Dr. WOHLTATA DO LONDYNU.

BERLIN, 23.7. — Rzecznik min. gospodarki dr. Wohltat, który przebywał w Anglii, celem omówienia sprawy uchodźców żydowskich oraz problem złota czeskiego, zdeponowanego w W. Brytanii powrócił do Berlina.

Komunikat niemieckiego biura informacyjnego dotyczący wyników podróży dr Wohltata do Londynu, zaznacza że wbrew wiadomościom sugerowanym przez prasę o ofiarowywanej Niemcom pożyczce w sumie 1 miliarda funtów rozmowa nie rozciągała się na żadne tego rodzaju zagadnienia".

Uroczysty pogrzeb ś. p. Budziewicza

tragicznie zmarłego na posterunku podoficera straży granicznej

Kilka tysięcy osób wzięło udział w tej żałobnej manifestacji

SKARSZEWY, 23.7 (PAT) — Wczoraj odbył się tu pogrzeb ś. p. Budziewicza, tragicznie zmarłego na posterunku podoficera straży granicznej.

Na smutną tę uroczystość przybyli przedstawiciele władz państwowych, wojskowych, straży granicznej, ministerstwa skarbu, liczne delegacje oddziałów wojskowych i straży granicznej, organizacyj społecznych ze sztandarami oraz młodzież szkolna.

Miasto Skarszewy, leżące w niewielkiej odległości od granicy W. M. Gdańska, w dniu wczorajszym przybrało odświętny wygląd. Wszystkie gmachy państwowe i domy prywatne udekorowane były flagami, opuszczonymi do połowy masztu i okryte kirem.

Przed nabożeństwem generał Grzmot-Skotnicki w imieniu prezesa rady ministrów udekorował trumnę zmarłego srebrnym krzyżem zasługi za dzielność, po czym odbyło się nabożeństwo żałobne w kościele parafialnym, które odprawił delegat ks. biskupa Okoniewskiego ks. prałat Sablewski, w otoczeniu licznego duchowieństwa, przybyłego z terenu powiatu kościerskiego. Po nabożeństwie uformował się kondukt pogrzebowy, w którym wzięło udział kilka tysięcy mieszkańców miasta Skarszew i okolic.

Na cmentarzu po odprawieniu modłów proboszcz miejscowej parafii wygłosił podniosłe przemówienie, w którym w pięknych i serdecznych słowach podkreślił cnoty zmarłego tragicznie żołnierza. W zakończeniu swego przemówienia ks. proboszcz oświadczył w imieniu wszystkich parafian, że gotowi są na rozkaz stawić się do obrony granic Rzeczypospolitej.

Następnie przemawiał nacz. Cichalewski i generał Grzmot-Skotnicki, żegnając dobrego obywatela i żołnierza, zmarłego na posterunku.

Smutną tę uroczystość zakończyło składanie wieńców na mogile od władz państwowych, wojskowych, straży granicznej organizacji społecznych i obywatelstwa miejscowego. Ogółem złożono ok. 30 wieńców.

Po St. Zjednoczonych również Anglia

utrzymywać będzie komunikację transatlantycką

NOWY JORK, 23.7 — Komunikacja transatlantycka, która dotychczas utrzymywana była tylko przez Stany Zjedn., zainaugurowana zostanie dn. 5 sierpnia także przez Anglię. Chwilowo komunikacja ta ograniczać się będzie do poczty. Wynik wykaże, czy na niebezpiecznym szlaku połączonym Southampton — Nowa Funlandia — Montreal — Nowy Jork można będzie również zaprowadzić komunikację pasażerską. Obsługę lotnicza przez miesiące sierpień i wrzesień pełnić będą dwa 24-tonowe samoloty „Cabot" i „Caribou".

Wybitny działacz hitlerowski w Kłajpedzie

aresztowany za defraudację pieniędzy partyjnych

KŁAJPEDA, 23.7 (ATE) — Funkcjonariusze Gestapo zaaresztowali kapitana rezerwy Helmuta Knurre, oskarżonego o defraudację pieniędzy partyjnych. Kpt. Knurre wybitny działacz narodowo-socjalistycznej partii na terenie Prus Wschodnich odkomenderowany po zajęciu Kłajpedy z Królewca do Kraju Kłajpedzkiego popełnił szereg nadużyć na ogólną sumę ok. 100.000 mk. Ponadto Gestapo oskarża kpt. Knurre o utrzymywanie intymnych stosunków z żydówką.

Front państw pokoju rozszerza się

Iran w razie wojny stanie u boku Turcji

Montowanie bezpieczeństwa we wschodniej części Morza Śródziemnego

STAMBUŁ, 23.7. — Zadaniem francuskiej misji wojskowej, bawiącej obecnie w Ankarze, jest wejście w bezpośredni kontakt z tureckim sztabem głównym w sprawie współpracy wojennej obu państw na wypadek wojny. Prace misji przyczynią się do ustalenia szczegółów przyszłego układu francusko - tureckiego na zasadach już ogłoszonych niedawno przez rządy paryski i ankarski co do obrony bezpieczeństwa we wschodniej części Morza Śródziemnego.

Misja została w Ankarze przyjęta najserdeczniej. Na czele misji znajduje się gen. Hutzinger, dowódca armii i członek wyższej rady wojskowej. Hutzinger który w zeszłym roku jeszcze dowodził wojskami francuskimi na Bliskim Wschodzie, odwiedził wówczas Ankarę celem przeprowadzenia rokowań w kwestii powrotu do Turcji Mataju. W skład misji wchodzą poza tym oficerowie armii lądowej oraz wojsk lotniczych i marynarki.

Misja francuska przybyła wkrótce po przyjeździe z Ankary misji angielskiej z gen. Lundem na czele. W Anglii zaś obecnie bawi turecka misja wojskowa.

IRAN U BOKU TURCJI.

LONDYN, 23.7. — Według „Daily Herald", fabryki angielskie dostarczą rządowi Iranu (Persja) wielką liczbę samolotów wojskowych i dział przeciwlotniczych celem zapewnienia na wypadek wojny ochrony szybów naftowych angielsko-irańskich. Jak wiadomo Iran pozostaje z Anglią w stosunkach przyjaznych. Po zawarciu paktu wzajemnej pomocy angielsko-tureckiego rozpoczęły się rozmowy między rządami w Ankarze i Teheranie. — Rząd irański zawiadomił Turków, że jeżeli Turcja zaangażowana będzie w wojnie śródziemnomorskiej, to wojska irańskie staną przy boku wojsk tureckich. O decyzji tej zawiadomiono Londyn.

Wiśniewski wygrał pierwszy etap wyścigu kolarskiego dookoła Polski

LUBLIN, 23. 7. — Pierwszy etap wyścigu kolarskiego dookoła Polski na trasie Warszawa — Lublin (161 km.) był bardzo trudny. Drogi były na ogół złe, a sytuację pogorszył jeszcze fakt, że kolarze ze względu na naprawę szos musieli objechać szereg odcinków. Wszystkim zawodnikom zanadto dokuczał upał. Po starcie w Warszawie zawodnicy przez 28 klm jechali zwartą grupą. Następnie rozpoczęły się objazdy niektórych odcinków szos.

Na metę w Lublinie zawodnicy wpadli w następującej kolejności:

1) Wiśniewski (Polonia) w czasie 5:30:02.4, 2) Bizoń (Polonia) 5:30:02.6, 3) Rzeźnicki (Syrena) 5:30:02.8 4) Bieniek (PZL) 5:30:08.0, 5) Kapiak Józef (niezależny) 5:30:08.2, 6) Marcelak (Emigracja) 5:32:12, 7) Jaskólski (ŁKS) 5:32:14, 8) Siemiński (Iskra) 5:32:14.2, 9) Kapiak Mieczysław (niezal.) 5:58:36.6, 10) Targoński (niezależny) 5:59:42.6, 11) Domański (Lauda) 5:59:57.8, 12) Napierała (Syrena) 5:59:57.8 13) Wójcik (Lauda) 6:00:00, 14) Zagórski (Jur) 6:01:48.4, 15) Matczak (Syrena) 6:01:48.6, 16) Wasilewski (niezależny) 6:01:48.8, 17) Ignaczak (Orkan) 6:01:49.0, 18) Kosior (Jur) 6:01:49.2, 19) Cieniewski (Jur) 6:04:10.7, 20) Łoza (niezależny) 6:08:00.3, 21) Maślankiewicz (Polonia), 22) Banaś (Syrena), 23) Witek (Emigracja), 24) Kudert (Lauda), 25) Leśkiewicz (Łódź), 26) Wanior (Cracovia), 27) Duda (Garbarnia) 28) Kuńczak (Łódź), 29) Wójcik (PZL), 30) Gere Gyula (Węgry), 31) Moodi (Węgry), 32) Nenow (Bułgaria), 33) Bober (Orkan), 34) Konstantinow (Bułgaria)

Kalendarzyk polityczny

WARSZAWA. — W najbliższym czasie będą mianowani attache morscy R. P. przy ambasadach w Londynie i Paryżu. Stanowisko w Londynie obejmie komandor Toklasa, komendant szkoły podchorążych marynarki w Bydgoszczy, a w Paryżu komandor Lasocki. (m)

BIAŁOGRÓD. — Książe i księżna Kentu mają przybyć w najbliższym czasie na wybrzeże dalmatyńskie.

MADRYT. — Gen. Franco udać się ma z wizytą do Włoch około 6 września. Program wizyty został częściowo ustalony już przez ministra Ciano i gen. Franco. Przed tą podróżą gen. Franco uda się w pierwszej połowie sierpnia do Marokka.

PARYŻ — W [illegible] z Londynu przybył wieczorem do Paryża przewodniczący parlamentu bułgarskiego Muszanow.

LONDYN. — W przyszły [illegible] w Izbie Gmin prowadzona będzie dyskusja nad wnioskiem Labour Party o wyrażenie rządowi votum nieufności, przy czym opozycja domagać się będzie zwiększenia rent starczych.

BERLIN — W dalszym ciągu swej podróży inspekcyjnej marsz. Goering przybył do [illegible].

SPLIT. — Przybył tu na kilkudniowy pobyt Yusuf [illegible] stryj króla egipskiego Faruka.

BIAŁOGRÓD. — Minister skarbu Diuricz po kilkudniowym pobycie w Paryżu powrócił wczoraj do Białogrodu.

Pomyślne zakończenie pierwszej fazy rokowań angielsko-japońskich w Tokio

Wstępne porozumienie zostało już osiągnięte

TOKIO, 23. 7. — Wczoraj odbyła się czwarta rozmowa pomiędzy ambasadorem W. Brytanii Craigie a min. Aritą.

ROZMOWY BĘDĄ KONTYNUOWANE.

TOKIO, 23.7. — Jak donosi agencja Domei, premier oświadczył wczoraj na posiedzeniu gabinetu, że rząd brytyjski przyjął propozycje japońskie w sprawie Tientsinu. Rozmowy angielsko - japońskie będą kontynuowane w dniu dzisiejszym.

APROBATA GABINETU JAPONSKIEGO.

LONDYN, 23. 7. — Gabinet japoński zaaprobował porozumienie, uzyskane między ambasadorem brytyjskim w Tokio a japońskim min. spr. zagr. co do płaszczyzny, na której odbywać się mają rokowania w sprawie sytuacji w Tientsinie. Nie ulega wątpliwości, że pozytywny rezultat ciągnących się od dłuższego czasu rozmów ambasadora z ministrem spr. zagr. osiągnięty został na podstawie ustępstw ze strony brytyjskiej.

REZULTAT PIERWSZEJ FAZY ROKOWAN.

TOKIO, 23.7. — Biuro prasowe japońskiego ministerstwa spr. zagr. wydało komunikat w sprawie zakończenia pierwszej fazy rokowań brytyjsko-japońskich, w których stwierdza, że „porozumienie osiągnięte zostało w sprawach ogólnych, stanowiących tło obecnej sytuacji w Tientsinie".

Premier Hiranuma, omawiając wobec przedstawicieli prasy osiągnięte wstępne porozumienie, oświadczył, iż rokowania przeszły szczęśliwie swój punkt krytyczny z chwilą, gdy zasadnicza zgoda co do podstawowych problemów została osiągnięta. Interesy brytyjskie w Chinach zostały uznane pod warunkiem akceptowania przez Anglię stosunków, jakie wytworzyły się obecnie między Japonią, Mandżukuo Chinami.

Manifestacje antybrytyjskie — zakończył swe oświadczenie premier — będą przez nas kontrolowane, gdyż w chwili obecnej po osiągnięciu porozumienia, stanowiącego duży krok naprzód w stosunkach między obu krajami, stały się one sprzeczne z polityką rządu.

NIEMCOM NIE NA RĘKĘ.

PARYŻ, 23.7 — Agencja Havasa donosi z Berlina, że optymistyczne wiadomości, nadchodzące z Tokio w sprawie rokowań angielsko-japońskich, pozwalające przypuszczać, że zostanie osiągnięte porozumienie w kwestiach zasadniczych, wywołuje pewną nerwowość w niemieckich kołach politycznych.

Czasopismo ekonomiczne „Wirtschaftsring" sugeruje Japonii, żeby nie poświęcała swych przyjacielskich stosunków z państwami, należącymi do paktu antykominternowskiego z powodu Anglii.

Korzyści, jakie ciągnie Japonia z paktu antykominternowskiego, są zbyt poważne — pisze „Wirtschaftsring" — ażeby je lekceważyć. Japonia może osiągnąć sukcesy równie dobrze z Anglią jak i bez niej.

STANOWISKO W. BRYTANII.

LONDYN, 23.3 -- Stanowisko W. Brytanii wobec wojny na Dalekim Wschodzie zdaje się ulegać pewnej transformacji. O ile z początku, stanowisko W. Brytanii wyrażało się ograniczeniem rokowań angielsko-japońskich wyłącznie do sporu tientsińskiego i lokalnych aspektów tego sporu to obecnie wydaje się, że rokowania toczyć się będą na płaszczyźnie formuły, w której W. Brytania określi swoje ogólne stanowisko względem sytuacji, jaka zaistniała w północnych Chinach, administrowanych armią japońską.

PRZYJAZD FIŃSKIEGO MINISTRA DO WARSZAWY.

WARSZAWA, 23. 7. — Wczoraj w godzinach południowych przybył do Warszawy samolotem z Helsinek fiński minister komunikacji i robót publicznych Salovaara wraz z małżonką, celem złożenia wizyty min. kom. płk. Ulrychowi.

Spór włosko-niemiecki

Rzesza wstrzymała dostawy stali do Italii

LONDYN, 23. 7. (ATE). — Między Włochami a Rzeszą zaistniał w swoim czasie spór na tle próby zawarcia włosko-francuskiego traktatu handlowego. Obecnie spór ten został spotęgowany okolicznością, iż dowiedzione zostało, że Włochy dostarczają Rumunii broń i amunicję. Fakt ten posłużył Niemcom za pretekst do wstrzymania dostawy stali dla Włoch. Tak więc aż do chwili zażegnania sporu włoskie zakłady przetwórcze będą zmuszone przerwać roboty nie posiadając surowca.

Nowe kredyty w Holandii

na obronę państwa

HAGA, 23. 7. — Holenderski minister obrony narodowej przygotowuje projekt ustawy, dotyczącej nowych kredytów na obronę państwa w kwocie 83 milionów, które mają być zużyte na uzupełnienie sprzętu wojennego. Projekt ustawy przewiduje zamówienia w fabrykach holenderskich, a tylko w wyjątkowych i koniecznych wypadkach zagranicą.

NOWE LOTNISKO WOJSKOWE.

HAGA, 23. 7. — Holenderskie ministerstwo obrony narodowej postanowiło założyć nowe lotnisko wojskowe. Będzie to trzecie lotnisko wojskowe w Holandii.

Rozmowy płk. Koca w Londynie

Dłuższa narada w angielskim min. skarbu

LONDYN, 23. 7 (ATE) — Bawiący w Londynie płk. Adam Koc odbył dłuższe narady w angielskim ministerstwie skarbu. Rozmowy dotyczyły ostatnio aktualnych polsko-angielskich rokowań finansowych.

Nie było kontaktów Ojca Św. z Mussolinim

w sprawie gdańskiej

MIASTO WATYKANSKIE, 23. 7. — (ATE). — Zamieszczone w swoim czasie pogłoski w prasie angielskiej o rzekomych kontaktach Ojca Św. z Mussolinim w sprawie Gdańska okazały się bezpodstawne i nieprawdziwe. Ojciec Św., nie utrzymywał żadnego kontaktu z rządem faszystowskim i w sprawie gdańskiej nie interweniował.

Jak się dowiadujemy, Papież Pius 12-ty w najbliższym czasie udać się ma na wywczasy do swojej rezydencji letniej w Castel Gandolfo, gdzie przebywać będzie aż do czasu przyjazdu do Włoch gen. Franco. Gen. Franco przyjęty będzie na specjalnej audiencji przez Ojca Św.

Policja gdańska aresztowała 10 studentów polskich

za mimowolne przekroczenie granicy Wolnego Miasta

GDANSK, 23. 7. — Policja gdańska aresztowała 10-ciu studentów polskich w wieku od 18 do 20 lat za nielegalne przekroczenie granicy gdańskiej. Studenci ci, będąc na obozie w Wierzycy w pow. kartuskim, w czasie wycieczki zabłądzili w lesistym terenie i bezwiednie przekroczyli granicę Gdańska. Stało się to o godz. 12,30 w południe. Po aresztowaniu studentów przewieziono ich do więzienia policyjnego w Gdańsku. Prasa gdańska notując ten fakt, dowodzi, że chodzi tu o nową prowokację polską.

FRANCISZEK GLUGLA

POLECA ZE SWYCH SKLEFÓW MIĘDZY INNEMI SPECJALNOŚCI SWEGO DOMU

KAWY · HERBATY W WYŚMIENITYCH MIESZANKACH

WINA WĘGIERSKIE MSZALNE

ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA Nr 3, TEL. 126-99

PABIANICE, ZAMKOWA Nr 17, „ 340.

W Szwecji wykryto aferę przemytu broni i amunicji z Niemiec

SZTOKHOLM, 23.7 — Władze szwedzkie wpadły na trop przemytu broni i amunicji z Niemiec, zakrojonego na szeroką skalę. W miejscowości Halmstad (Szwecja zachodnia) aresztowano kupca Rolfa Pilarsky'ego, Niemca, który niedawno uzyskał obywatelstwo szwedzkie i utrzymywał ożywiony kontakt z ruchem narodowo socjalistycznym w Szwecji. Wśród przemycanej broni przeważały pistolety niemieckie typu oficerskiego. Afera, której szczegóły trzymane są w tajemnicy, zatacza coraz szersze kręgi. Wyniki dotychczasowego dochodzenia wskazują, że nici afery sięgają do Sztokholmu. M. in. wśród nabywców broni niemieckiej znajdować się ma wiele wybitnych osobistości szwedzkich.

Przypuszczalny skład nowego gabinetu holenderskiego

AMSTERDAM, 23. 7. — „Nieuwe Rotterdamsche Courant" dowiaduje się, że nowy gabinet holenderski będzie utworzony w następującym składzie: premier i minister spraw ogólnych — Colijn, sprawiedliwość — Deviaser, sprawy zagraniczne — Patijn, sprawy wewnętrzne — van Boeyen, obrona narodowa — van Dyk, finanse — Bodenhausen, kolonie — van den Bussche, roboty publiczne - van Lidth Dejeude, sprawy społeczne — Damne, sprawy gospodarcze — Devoyoos. Kandydat na ministra oświaty nie został jeszcze desygnowany.

Ustalenie dokładnych terminów definitywnej likwidacji b. armii czesko-słowackiej

MOR. OSTRAWA, 23.7 — Celem przeprowadzenia definitywnej likwidacji b. armii czesko-słowackiej zostały obecnie ustalone dokładne terminy. Poszczególne formacje wszystkich rodzai broni dowództwo obrony krajowej oraz dowództwa dywizji mają być rozwiązane do dnia 31 b. m. dowództwa zaś korpusów do dnia 30 września b. r. Ministerstwo obrony narodowej z podległymi urzędami rachunkowymi będzie zlikwidowane z końcem bieżącego roku. Z dniem 1 sierpnia b. r. obowiązuje powszechny zakaz noszenia mundurów b. armii czesko-słowackiej. Osoby pozostające nadal w czynnej służbie likwidującej się armii muszą nosić po dniu 1 sierpnia b. r. zarówno w służbie, jak i poza służbą ubiór cywilny.

St. Zjednoczone muszą popierać Anglię i Francję

o ile nie mają ponieść klęski w wojnie z państwami totalnymi

Znamienne oświadczenie amerykańskiego admirała Yates Stirlinga

NOWY JORK, 23.7 (PAT) — Admirał Yate Stirling wygłosił tutaj na bankiecie ligi amerykańskiej znamienne przemówienie, w którym oświadczył że Stany Zjednoczone muszą popierać Anglię i Francję o ile nie mają same ponieść klęski w wojnie z państwami totalnymi. „Przyszła wojna — mówił admirał — będzie dalszym ciągiem wojny światowej i chodzić w niej będzie o odebranie W. Brytanii panowania nad morzami. Przystąpiliśmy w r. 1917 do wojny, bo zdawaliśmy sobie sprawę, że zwycięstwo Niemiec zagrozi naszemu bezpieczeństwu na oceanach. Takie samo będzie nasze położenie w przyszłej wojnie. Jeżeli nie przyłączymy się w niej do Anglii i Francji, i jeśli zwyciężą w niej państwa, które ją chcą wywołać w celu zapanowania nad światem, to potem przyjdzie kolej na nas. Ktokolwiek czyta enuncjacje dyktatorów, ten nie może nie zdawać sobie sprawy z tego, że w razie zwycięstwa państwa dyktatorskie rzucą się po obfity łup w Północnej i Południowej Ameryce. Dla tego jest rzeczą konieczną, by Stany Zjednoczone utrzymywały dwie pełne floty wojenne na Atlantyku i na Pacyfiku. Wszelka gadanina o naszej neutralności, to „granie na skrzypcach, gdy już Rzym płonie". W interesie naszym leży, abyśmy wzięli udział w przyszłej wojnie i pobili dyktatorów".

Rewizja majątków w Czechach

osób biorących udział w życiu publicznym od 1918 do 1939 r.

PRAGA, 23.7 (ATE) — Prasa czeska zamieszcza komunikat naczelnego komitetu Czeskiej Wspólnoty Narodowej, z tekstu którego wynika, iż wszystkie majątki osób biorących udział w życiu politycznym i publicznym poddane będą szczegółowej rewizji. Badane będą majątki które stały się własnością prywatną w czasie od 20 października 1918 roku do 1 lipca 1939 roku. Chodzi tu o stwierdzenie w jakich okolicznościach majątki te weszły w posiadanie i czy sposób ich nabycia nie kolidował z prawem. W wypadku stwierdzenia nadużyć majątki te będą konfiskowane całkowicie lub częściowo a ich właściciele pociągani do bardzo surowej odpowiedzialności karnej. Sprawy rewizjonistyczne oddane zostały w ręce Trybunału Narodowego.

Zakończenie manewrów floty szwedzkiej

u zachodnich wybrzeży państwa

SZTOKHOLM, 23.7 — Wczoraj zakończyły się manewry flot szwedzkiej na zachodnich wybrzeżach Szwecji. Tematem było współdziałanie floty wojennej z lotnictwem morskim i flotą handlową, mające za cel przećwiczenie osłony floty handlowej na wypadek wojny. W manewrach brał udział w charakterze obserwatora dowódca norweskich sił morskich admirał Disen, co stanowi dalszy dowód zacieśniającej się współpracy między Szwecją a Norwegią. Sprawa ochrony statków handlowych stała się ważnym zagadnieniem Skandynawii. W sprawie tej rząd szwedzki powołał do życia specjalną komisję rzeczoznawców.

Protest rządów krajów arabskich

przeciwko nielegalnej imigracji żydów do Palestyny

JEROZOLIMA, 23.7 — Prasa arabska donosi, że rządy krajów arabskich reprezentowane na konferencji okrągłego stołu w Londynie, wystosowały do rządu angielskiego protest przeciwko terrorowi żydowskiemu i nielegalnej imigracji do Palestyny, domagając się przedsięwzięcia wszelkich kroków zapobiegawczych.

ILU PRZYBYŁO LEGALNIE.

JEROZOLIMA, 23.7 — W pierwszym półroczu 1939 r. przybyło legalnie do Palestyny 8.359 imigrantów żydowskich, a mianowicie 2.120 kapitalistów wraz z członkami rodzin, 1911 robotników, 1083 członków rodzin osób w Palestynie osiadłych oraz 2.187 młodzieży szkolnej.

Węgiersko-słowackie rokowania handlowe

odroczone na czas nieokreślony

BUDAPESZT, 23. 7. — Węgiersko - słowackie rokowania handlowe, które miały się rozpocząć 26 lipca, zostały odroczone na okres nieokreślony. Przywódca Węgrów słowackich Jan Esterhazy, oświadczył przedstawicielowi wychodzącego w Bratysławie dziennika „Uj Hirek", że przyczyną odroczenia rokowań były antywęgierskie przemówienia, wygłoszone na zebraniu politycznym, transmitowane również przez radio. Atmosfera napięcia politycznego mogłaby utrudnić osiągnięcie porozumienia, wobec czego Węgrzy uznali za potrzebne odłożyć rokowania do czasu, gdy przykre wrażenie, jakie wywarły na Węgrzech wypadki słowackie, nie minie.

Nowa gra Sowietów

Wznowienie rokowań gospodarczych z Rzeszą ukartowanym szantażem w stosunku do Anglii i Francji

RYGA, 23. 7. — Prasa moskiewska zamieściła krótką wzmiankę o wszczęciu w Berlinie sowiecko - niemieckich rozmów handlowych. Z ramienia ludowego komisariatu handlu zewnętrznego ZSRR rozmowy te prowadzi Babarin, zastępca sowieckiego przedstawicielstwa handlowego w Trzeciej Rzeszy, ze strony zaś niemieckiej — przedstawiciel „Auswärtiges Amt" Schnurre.

Z całą pewnością można stwierdzić, że jest to z góry przemyślany szantaż moskiewski w stosunku do Anglii i Francji, których przedstawiciele podczas ostatnich rozmów na Kremlu nie zgodzili się na żaden kompromis wobec żądań bolszewickich.

Mnożące się krytyczne głosy opinii angielskiej i francuskiej w sposób wyraźny wskazywały Moskwie, że niczego lepszego nie może spodziewać się również po nowych instrukcjach angielsko - francuskich, które już wczoraj nadeszły do Moskwy i na podstawie których prawdopodobnie dzisiaj zostaną podjęte na nowo rozmowy angielsko - francusko- sowieckie na Kremlu.

Poza tym rząd sowiecki wykazuje duże zaniepokojenie z powodu zarysowującego się porozumienia angielsko - japońskiego. Takie porozumienie byłoby przez Moskwę ocenione, jako jej największa klęska na kontynencie azjatyckim.

W takim stanie rzeczy Moskwa uważała za wskazane wszczęcie zerwanych w swoim czasie rokowań gospodarczych z Berlinem, pragnąc dać Anglii i Francji do zrozumienia, że o ile one nie przyjmą w całości postulatów moskiewskich — to wówczas Rosja sowiecka dojdzie do porozumienia gospodarczego z Trzecią Rzeszą.

Stale grzmią armaty

na granicy mongolsko mandżurskiej

TOKIO, 23.4 — Sowiecko-mongolska artyleria bombardowała wczoraj od świtu aż do późnego wieczora stanowiska wojsk japońsko-mandżurskich po drugiej stronie rzeki Kaalka, nie usiłując jednak przekroczyć tej rzeki.

Jak podaje agencja Domei z [illegible], oddziały wojsk sowiecko-mongolskich usiłują jedynie co nocy dokonywać wypadów wywiadowczych.

EXPRESS GOSPODARCZY

Wytyczne polityki zbożowej
ustalił Komitet Ekonomiczny Ministrów

Na ostatnim posiedzeniu komitetu ekonomicznego ministrów ustalone zostały **ogólne wytyczne polityki zbożowej w Polsce na najbliższą kampanię.**

Program tej polityki w wielu punktach rozszerza **stosowane dotychczas środki podtrzymywania cen zboża na rynku krajowym,** z wyjątkiem tylko eksportu owsa, który w ubiegłej kampanji przez pół roku odbywał się w sposób **swobodny** i został wstrzymany dopiero w połowie kampanji.

W bież. r. **eksport owsa będzie wstrzymany** od początku kampanji, jednakże **zakaz wywozu owsa nie zaciąży na rynku wewnętrznym** ze względu na to, że w tym roku nastąpił znaczny wzrost spożycia wewnętrznego.

Jeśli chodzi o **pozostałe rodzaje zbóż** to zarówno rząd, jak i przedstawiciele rolników uznali za słuszne **utrzymanie ciągłości eksportu,** pomimo, że zapotrzebowanie rynku wewnętrznego rosnie i rosnąć będzie **niewątpliwie w dalszym ciągu** — a to wskutek wzrostu zatrudnienia i powiększenia zapasów we wszystkich ogniwach obrotu gospodarczego.

W tegorocznej polityce eksportowej szczególniejszy nacisk kładziony jest na **wywóz mniej masowych produktów roślinnych,** takich, jak w pierwszym rzędzie strączkowe. Ponieważ wywóz tych artykułów nie osiągnął dotychczas dostatecznej skali, przeto pomoc dla tej dziedziny eksportu **zostanie wydatnie wzmocniona.**

Szczególnie wydatne środki pomocy wywozowej zastosowane zostaną od początku nowej kampanji **w odniesieniu do jęczmienia.** Rynek światowy dla jęczmienia kształtuje się **korzystniej niż dla pozostałych zbóż,** stąd też **najbardziej opłacalnym dla rolnika w obecnej sytuacji będzie podawanie na rynek w pierwszej kolejności jęczmienia,** a dopiero w dalszej — innych zbóż.

Dla pszenicy w ramach polityki zbożowej zapewniona jest **pomoc eksportowa w wysokiej skali,** jednakże ceny światowe pszenicy są obecnie **tak niskie,** że opłacalność głównie na wywozie **nie dałoby spodziewanych wyników,** wobec czego eksport pszenicy traktować należy **tylko jako środek wyjątkowy i pomocniczy.**

Decydujące znaczenie dla poziomu cen pszenicy posiadać będzie **przystosowanie przez rolnika podaży do popytu na rynku wewnętrznym,** przyczem zauważyć należy, **że pojemność tego rynku na pieczywo pszenne wyraźnie wzrosła.**

Natomiast w zakresie żyta, wobec stałych nadwyżek tego zboża, **nie jest możliwe utrzymanie analogicznej taktyki,** jak przy pszenicy, to znaczy, nie jest możliwe **oderwanie cen wewnętrznych od światowych poprzez równomierną podaż.** Dążąc do możliwego pogodzenia postulatu utrzymania koniecznej zasobności kraju w zboże z postulatem podtrzymania ceny żyta — **rząd od początku nowej kampanii zachowa dotychczasowe swoje pomoce dla eksportu żyta w pełnej skali,** wprowadzając jedynie dla tego eksportu **pewne ograniczenia terenowe.**

Istniejące już od szeregu lat **zjawisko trudności ulokowania na światowych rynkach dużej nadwyżki żytniej,** potęguje się stopniowo, w miarę jak Polska staje się w tym produkcie **głównym dostawcą wąskiego dziś światowego rynku żytniego.**

Dokonywanie eksportu na początku kampanii przy wspomnianych ograniczeniach, czyni rzeczą szczególnie doniosłą **utrzymanie umiarkowanej podaży żyta na terenach nieobjętych eksportem,** toteż poziom cen na tych terenach zależy bezpośrednio od **spokojnej i rozumnej postawy rolników.**

W tym stanie rzeczy i pod wpływem tej sytuacji, szczególny nacisk ze strony rządu położony został **na zużywanie nadwyżek żytnich w inny sposób, niż na drodze eksportu,** oraz na doprowadzenie do rolnictwa **zwiększonej sumy kredytów rejestrowanych i zaliczkowych.** Pod tym względem przygotowane są **poważne zmiany w stosunku do roku ubiegłego** w sensie ułatwienia aparatowi kredytowemu rozprowadzenia kredytu, a przede wszystkim — w postaci **wydatnego zwiększenia kwot stawianych do dyspozycji na ten cel.**

Nieodzowny warunek skutecznego przeprowadzenia zamierzonej przez rząd polityki zbożowej na najbliższą kampanię — stanowi **wykorzystanie przez rolników wszystkich możliwości,** ułatwiających umiarkowane i spokojne podawanie zboża na rynek.

W tym stanie rzeczy rząd liczy, że problem kredytów zastawowych oraz sprawa utrzymania (szczególnie w pierwszych miesiącach kampanji) **właściwych zapasów w gospodarstwach rolnych** znajdą należyte i właściwe zrozumienie w jak najszerszych kołach rolniczych.

P. B. P.

„ORBIS"

ŁÓDŹ, UL. PIOTRKOWSKA 16 i 65
tel. 101-01. 266-50.

Wycieczki ind. szlakiem turystycznym Huculskim, Poleskim, Wileńskim

Pociąg turystyczny do FRANCJI i SZWAJCARII
12. 8. — 26. 8. — Cena zł 395 -

Wycieczka do JUGOSŁAWII
6 - 28/VIII Zł. 360. -

Pobyty ryczałtowe w DOMU POLSKIM W WARNIE

NOTOWANIA GIEŁDY WARSZAWSKIEJ.
z dnia 19 lipca

Belgia	90.50	90.28	90.72
Berlin	212.01	213.07	
Gdańsk	99.75	100.25	
Holandia	285.00	284.28	285.71
Kopenhaga	111.02	111.58	
Londyn	24.93	24.86	25.00
Nowy York czeki	5.30.50	5.33	
Nowy York kabel	5.32.1-8	5.30,7-8	5.3[illegible]
Oslo	121.93	125.57	
Sztokholm	128.50	128.18	128.82
Zurych	119,95	119,65	120.25
Włochy	27.90	28.04	
Paryż	14.11	14.07	14.15

AKCJE

Bank Polski	106.50—107.00
Inlensa	105.50—105.75
Lilpop	80.00—79.00
Modrzejów	17.75
Ostrowiec seria	80.00—79.25
Starachowice	49.75
Zieleniewski	57.50

PAPIERY PROCENTOWE

Wewnętrzna	60.50—61.00
Inwestycyjna 1 em.	77.00
Inwestycyjna 2 em.	76.00
Konwersyjna	65.00—62.00 setki 60.00 drobne.
Kolejowa	61.00—59.00 ost. drobny
4 proc. Pożyc. Dolarowa	39.00
Konsolidacyjna	61.00—60.50 ost. drobny i setki
3 proc. Ziemskie ast. przem. Polski seria „b"	81.00
4 i pół proc. Ziemskie seria 5-ta	55.00—56.75
5 proc. Warszawy 33 rok.	61.50—63.50—61.50—66.00 ost. drobny
5 proc. Lublina 38 r.	57.00
5 proc. Łodzi 33 r.	58.75—59.00

Tendencja dla pożyczek niero słabsza, dla listów utrzymana.

Z GIEŁDY ŁÓDZKIEJ PIENIĘŻNEJ
z dnia 19 lipca.

Dolarówka	89.75
Inwestycyjna 1 em.	77.75
Inwestycyjna 2 em.	76.25
Konsolidacyjna	61.00
Wewnętrzna	61.50
Bank Polski	106.50 — 106.00
Konwersyjna	65.00

Tendencja niejednolita.

Z GIEŁDY ZBOŻOWEJ ŁÓDZKIEJ
z dnia 19 lipca.

Pszenica jednolita	25.00—24.25
Pszenica zbierana	24.50—24.75
Żyto	14.00 — 14.25
Jęczmień przem.	17.50—18.00
Mąki pszenne o 1 sł. niżej, pastewna i śrutowa o 10 gr. niżej	
Mąki żytnie o 25 gr. niżej, razowa śrutowa o 50 gr. niżej	
Mąka ziemniaczana o 50 gr. wyżej.	
Kasza jęczmienna	30.50—32.00
Rzepak ozimy	44.00—46.00
Makuchy lniane	20.00—22.00

Tendencja na pszenicę, żyto, jęczmień — chętniej na inne spokojna.

Ogólny obrót 380 tonn

Pożyczka angielska dla Rumunii

Podsekretarz stanu ministerstwa skarbu Rumunii Jordanii oświadczył dziennikarzom przedstawicieli prasy, że pożyczka gotówkowa uzyskana przez Rumunię od Anglii, wynosić będzie 5.612.803 funt. szterl.

Wiceminister Jordanii był — jak wiadomo — szefem delegacji rumuńskiej do rokowań pożyczkowych w Londynie.

Czy Żydzi będą bojkotować piwo Haberbusch'a?

Prowadzona przez browary Haberbusch'a i Schielego kampania propagandowa podkreślająca, iż jest to „firma chrześcijańska o kapitale czysto polskim" wywołała głębokie echo w całym społeczeństwie żydowskim.

Zaskoczenie wśród żydów jest tym większe, że browary te zatrudniają akwizytorów — żydów, których zadaniem jest uzyskiwanie zamówień od żydowskich właścicieli szynków i restauracji.

Len polski na rynkach zagranicznych

Obecna sytuacja międzynarodowa wywołuje szczególne zainteresowanie sprawą surowców, wśród których surowce włókiennicze zajmują b. poważną pozycję. Zabezpieczenie importu surowców włókienniczych nie produkowanych w kraju, wzmożenie produkcji surowców włókienniczych własnych oraz zabezpieczenie zapasów dla przemysłu przetwórczego — oto kapitalne zagadnienia, do których na czytego rozważania dąży się we wszystkich niemal krajach.

Polska zajmuje wśród producentów lnu poczesne miejsce ze swą produkcją, wynoszącą około 45 tysięcy ton rocznie, przyczym len polski z uwagi na swą jakość zdobywa sobie coraz lepszą markę na rynkach zagranicznych.

Wywóz lnu z Polski wynosi blisko połowę produkcji krajowej i wyraża się kwotą **20 milionów złotych rocznie. Głównym odbiorcą lnu polskiego są Niemcy, które np. w okresie od listopada ub. roku do czerwca br. zabrały ponad 40 proc. całego wywozu lnu z Polski.**

Drugim co do wielkości odbiorcą, bo w wysokości 27 proc. wywozu, była w omawianym okresie Belgia, która sama produkuje najwyższe gatunki lnu i której obszar produkcyjny nad rzeką Lys jest powszechnie uznawany za kolebkę uprawy i obróbki lnu. **Dalsze 14 proc. naszego wywozu odebrała Anglia,** skąd nierzadko nadchodzą do naszych eksporterów listy, wyrażające wysokie uznanie przetwórców lnu dla jakości polskiego towaru. Reszta, **niespełna 20 proc. naszego wywozu, rozłożyła się niemal równomiernie na 12 innych krajów, wśród których jako zaczątkujące wymienić należy Japonię i Stany Zjednoczone A. P.**

Najbliższe zbiory lnu w Polsce oceniane są mniej więcej o 30 proc. wyższe niż w roku ubiegłym, a podstawą do tej oceny jest zarówno spodziewany w tym roku urodzaj, jak i zwiększenie się powierzchni uprawy.

Zwiększenie produkcji lnu będzie w całkowitej zgodzie zarówno z koniunkturą życia wewnętrznego, jak i popytem na ten surowiec za granicą — to też, przy uzyskaniu dość znacznej nawet może ilości lnu na wywóz, wywóz tego włókna za granicę dokonany będzie niewątpliwie w warunkach korzystnych.

Zmiany personalne w Izbie Przemysłowo Handlowej
Stanowisko dyrektora nie będzie obsadzone

(f.) Onegdaj odbyło się posiedzenie prezydium Izby Przemysłowo - Handlowej w Łodzi, na którym omawiano sprawę zmian personalnych w Dyrekcji Izby.

Według informacyj uzyskanych z miarodajnego źródła sprawa tych zmian przedstawia się jak następuje: W związku z objęciem przez dotychczasowego dyrektora Izby inż. K. Bajera kierowniczego stanowiska w „Widzewskiej Manufakturze" zaszła konieczność obsadzenia stanowiska opuszczonego przez dyr. Bajera. Początkowo istniał projekt udzielenia dyr. Bajerowi rocznego urlopu. Okazało się jednak, że ze względów formalnych jest to niemożliwe. Wobec tego dyr. Bajer zgłosił swoją dymisję, którą Prezydium przyjęło, z tym, że stanowisko dyrektora Izby oficjalnie nie zostanie obsadzone i że dyr Bajer będzie mógł uzyskać ponowną na nie nominację w razie wyrażenia chęci powrotu na to stanowisko.

W konsekwencji wyłoniła się sprawa obsadzenia stanowiska drugiego wicedyrektora Izby, które dotychczas wakowało.

Prezydium Izby postanowiło na to stanowisko powołać p. Jana Żukotyńskiego. Nowopowołany wicedyrektor obejmie swe stanowisko natychmiast i po upływie pewnego okresu czasu (mniej więcej od jednego do dwóch miesięcy) po zapoznaniu się z tutejszymi stosunkami i zakresem prac Izby, powierzone mu zostanie pełnienie obowiązków dyrektora Izby.

Drugim wicedyrektorem będzie, tak jak dotychczas p. Luciński.

Nowopowołany wicedyrektor Izby p. J. Żukotyński jest właścicielem ziemskim. Posiada duże kwalifikacje fachowe (studia w W.S.H. w Warszawie i w Szkole Nauk Politycznych w Paryżu). P. Żukotyński był wyższym urzędnikiem w Ministerstwie Rolnictwa oraz Prezydium Rady Ministrów i był łącznikiem między Prezesem Rady Ministrów a wyodrębnionym ministerstwem resortowym. Ponadto był długoletnim członkiem Komisji Oddłużeniowej. Jeśli chodzi o przemysł, to p. Żukotyński z tym dziełem gospodarki był w średnim kontakcie.

W ten sposób została załatwiona sprawa zmian personalnych w Izbie Przemysłowo - Handlowej w Łodzi.

Poważna zniżka cen pszenicy i żyta

Z końcem ub. tygodnia ceny za pszenicę uległy poważnej zniżce. Młyny płaciły na miejscu za białą pszenicę do 25.00. Duże zaofiarowanie na pszenicę zbieraną przy braku chętnych nabywców.

Również ceny za żyto doznały poważnej zniżki.

Dnia 15 bm płacono parytet Warszawa najwyżej 14.25. Podaż starego żyta na ogół duża.

Na stary jęczmień nie zawierano transakcji. Cena za owies utrzymuje się. Za towar pierwszej jakości płacą około 21.50. Podaż średnia..

DYR. SRZEDNICKI OPUŚCIŁ ZAKŁADY ŻYRARDOWSKIE.

Jak się dowiadujemy, były dyrektor Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim, a ostatnio dyrektor „Towarzystwa Zakładów Żyrardowskich" S.A. w Żyrardowie inż. Władysław Srzednicki, podał się do dymisji i opuścił zajmowane dotąd stanowisko.

f(ag.)

RYNEK PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH W ŁODZI.

Na rynku papierów państwowych w Łodzi, również na rynku listów zastawnych sytuacja ogólna w dniu wczorajszym kształtowała się pod znakiem tendencji całkowicie utrzymanej z odcieniem cokolwiek słabszym. Obroty były nadal bardzo słabe, a podaż we wszystkich wypadkach zupełnie wystarczająca.

x(ag.)

Życzenia niemieckie...
Nafta meksykańska dla państw totalnych?

Prasa niemiecka donosi o rzekomym definitywnym porozumieniu rządu meksykańskiego z państwami totalnymi, dotyczącym dostaw ropy i jej przetworów. Według tego źródła do układu doszło pod wpływem tego, iż pertraktacje prowadzone z wywłaszczonymi amerykańskimi i angielskimi towarzystwami naftowymi, stanęły znów na martwym punkcie.

Presja Stanów Zjednoczonych, do której b. właściciele przywiązywali wielką wagę nie dała podobno na razie rezultatów, a bojkot ropy meksykańskiej ogłoszony w krajach anglosaskich dla poparcia tej presji zmuszający Meksyk do obejrzenia się za innymi odbiorcami, miał wpłynąć na decyzję rządu meksykańskiego i przyspieszyć zawarcie porozumienia z Niemcami, Włochami i Japonią.

Produkcja bowiem meksykańska nie doznała wskutek wywłaszczenia firm amerykańskich żadnej przerwy, jedyne trudności nasuwałaby kwestia transportów z powodu braku okrętów, która jednak objęta jest porozumieniem — gdyż wzamian za dostarczoną naftę Niemcy i Włochy podjąć się miały budowy większej ilości statków — cystern dla rządu meksykańskiego.

W sferach dobrze poinformowanych odnoszą się do tej wiadomości z pewną rezerwą, przy czym wypowiada się poważne wątpliwości co do definitywnego związania się Meksyku z państwami totalnymi, wskazując na niemniej skomplikowaną — sprawę srebra meksykańskiego, którego los leży w ręku Stanów i wiąże się ze sprawą nafty.

W myśl tych wczoraj wiadomość powyższa wyraża prędzej życzenia niemieckie świadczyłaby raczej o staraniach Meksyku wpłynięcia tą drogą na wielką ustępliwość Ameryki..

Niezwykłe zainteresowanie polskimi wyrobami
na Wystawie Światowej w Nowym Jorku
Amerykanie pragną zaopatrywać się w pamiątki z Polski

Na Światowej Wystawie w Nowym Jorku większość pawilonów zajmują bądź sklepy prywatnej sprzedaży najrozmaitszych wyrobów danego kraju, bądź też instytucji o charakterze półoficjalnym również zajmujących się propagandową sprzedażą. Jako przykład może posłużyć pawilon Finlandii. Codziennie sprzedaje się tu rozmaitych wyrobów za około 200 do 300 dolarów, a w święta zaś obroty dzienne wzrastają do 3.000 dol. i więcej.

Ze względu na wyjątkową propagandę, jaką robi Polsce prasa z powodu obecnej sytuacji politycznej, pawilon polski cieszy się specjalnie dużą frekwencją. W dni świąteczne przesuwa się przez nasz pawilon przeszło 30.000 ludzi. Tłok jest tak wielki, że w pewnych momentach nie można się przecisnąć.

Bardzo wielu ludzi zapytuje się, czy nie można byłoby kupić jakichś wyrobów polskich, któreby pragnęli posiadać jako pamiątkę. Początkowo kierowano zainteresowanych do firmy polskiej „Ampolu", która ma w mieście duży sklep detaliczny. Przekonano się jednak, że wielu ludzi, szczególnie z innych stanów, nie ma czasu jechać do tego sklepu. Wykorzystanie zaś momentu propagandy dla naszych polskich artykułów przez ich detaliczną sprzedaż wydaje się nad wyraz wskazane.

W związku z powyższym na konferencji, odbytej z komisarzem wystawy postanowiono, iż sprzedaż taką zapoczątkuje się p. f. Komisariatu.

Biuro informacji handlowych zostanie jeszcze w tym tygodniu przeniesione do specjalnie zbudowanego kiosku w sali rolnictwa

W miejscu zaś, gdzie dotychczas mieściło się biuro, będzie odbywać się sprzedaż propagandowa polskich artykułów. Nie mając w posiadaniu potrzebnych artykułów, postanowiono wziąć je w komis z f. „Ampol" i „Abm". Sprzedaż rozpocznie się w końcu tego tygodnia i obejmować będzie: wyroby ludowe w najszerszym znaczeniu, koszyki i wyplatanki, alabastry, a nawet płaszcze f. „Wola". Sprzedaż nie ograniczy się tylko do drobnych 25-centowych artykułów, ponieważ — jak się dało zauważyć — na innych stoiskach, można też sprzedawać wyroby dochodzące do 20 dol. za sztukę.

O ile by cała impreza dała oczekiwany efekt, to wtedy Komisarjat Wystawy sprowadzi z Polski większą ilość rozmaitych wyrobów, których, ze względu na dotychczasową słabą penetrację na rynku amerykańskim, byłoby, bardzo potrzebne.

Strajk okupacyjny u Cytrona
mimo interwencji starostwa nie został zlikwidowany

Onegdaj odbyła się w Starostwie Grodzkim konferencja z fabrykantem Cytronem, delegatami okupujących fabrykę przy ul. Grottgera robotników zmianowych oraz delegatami robotników stałych, którym patronowały klasowe związki zawodowe.

Fabrykant Cytron proponował uruchomienie fabryki na 54 godziny w tygodniu, z tym że oddawał 30 godzin robotnikom stałym i 24 godziny robotnikom zmianowym.

Ponieważ w fabryce tej istniał tradycyjnie podział pracy, to znaczy, że i robotnicy stali i zmianowi pracowali równą ilość godzin, delegaci zmianowych nie zgodzili się na propozycję fabrykanta Cytrona.

W ten sposób konferencja w Starostwie nie dała dodatniego rezultatu. Strajk okupacyjny trwa w dalszym ciągu. Trwa on już 18 dni.

Delegacja klasowców
u p. Wojewody

P. Wojewoda odbył dwie konferencje z przedstawicielami Klasowych Związków Zawodowych w sprawie zatrudnienia bezrobotnych. Delegacja klasowców skarżyła się między innymi na nieprzestrzeganie godzin pracy przez fabryki, a w szczególności przez pracodawców w Siemiatyczach.

Urlop p. wiceprezydenta
Piotrowskiego

W dniu 1 bm. wraca z urlopu z Druskienik p. prezydent miasta Nowakowski. W dniu 5 sierpnia br. wyjeżdża na urlop p. wiceprezydent Piotrowski.

Kredyty Państwowego Banku Rolnego
dla rolnictwa województwa białostockiego

Tegoroczny zbiór zbóż w całym kraju zapowiada się w ziarnie i słomie pomyślnie. Aby mógł jednak przynieść spodziewane korzyści tak Państwu jak i poszczególnym rolnikom-producentom winien być zużytkowany z całą świadomością i planowością, gdzie główną myślą przewodnią winno być dążenie do następnych zbiorów.

Wydatną pomocą do osiągnięcia tego celu są między innymi kredyty: zaliczkowy rozprowadzony przez Państwowy Bank Rolny pomiędzy drobną i średnią własność za pośrednictwem lokalnych instytucyj kredytowych, oraz rejestrowany udzielany przez Państwowy Bank Rolny bezpośrednio większej własności. Oba te kredyty uruchomione w roku bieżącym w znacznie szerszym zakresie, mają na celu umożliwienie rolnictwu wyzwolenia się z rąk spekulantów wykorzystujących wzmożoną zazwyczaj podaż pożniwną dla narzucenia najmniej korzystnych dla rolnika cen.

Zmierza również do tegoż celu szeroko zakrojona, a oparta na pomocy finansowej Państwowego Banku Rolnego w postaci kredytów inwestycyjnych, akcja budowy elewatorów, śpichrzy zbożowych, oraz spółdzielczych gorzelni rolniczych. Odpowiednio rozbudowana ich sieć umożliwi rolnictwu, przy równoległym korzystaniu z kredytów zastawowych racjonalne przechowanie zboża przez czas dłuższy, przyczyniając się z jednej strony do gromadzenia rezerw zbożowych oraz przetworów dla potrzeb kraju, z drugiej zaś zdejmując częściowo nadwyżki, które w okresie wzmożonej podaży mogłyby się przyczynić do obniżenia cen.

Powracają mieszkańcy Puszczy Białowieskiej
i klimatyzują się w nowych naturalnych warunkach

Puszcza Białowieska była w Europie Środkowej ostatnim schronieniem dla wypieranych przez cywilizację gatunków dzikich zwierząt. Do bezpowrotnie przepadłych dla naszej kultury łowieckiej należy zaliczyć przede wszystkim tura i rosomaka.

Tur został wszędzie wytępiony, natomiast rosomak, wyniszczony w Puszczy w ubiegłym wieku wraz z niedźwiedziem, rysiem, wilkiem i bobrem — istnieje jeszcze w innych strefach kuli ziemskiej.

Podczas wojny światowej ubyły jeszcze z Puszczy — żubr i łoś, a nieco wcześniej tarpan leśny.

Administracja Lasów Państwowych postawiła sobie za zadanie odrodzenie w Puszczy o ile możności wszystkich gatunków zwierząt, które kiedyś w niej żyły.

Ryś i wilk powróciły drogą normalnej wędrówki z sąsiednich lasów. Rosomak, jako zwierzę nie interesujące nikogo pod względem łowieckim i zbyteczne, nie jest brany pod uwagę.

Dyrekcja Lasów zajęła się więc hodowlą żubrów, niedźwiedzi, łosi i leśnych koników typu tarpana. W najbliższym czasie projektowane jest założenie w Puszczy hodowli bobrów.

Hodowla zwierząt prowadzona jest w ten sposób, że narazie są one pod ścisłą opieką. W miarę jednak rozmnażania się będą wypuszczane z ogrodzeń na wolność, by mogły zupełnie zdziczeć.

Regeneracja żubra i stan jego hodowli jest powszechnie znany. Drugi ośrodek hodowli żubrów Dyrekcja L. P. założyła w pobliżu Białegostoku w lasach Puszczy Knyszyńsko-Białostockiej, gdzie dędą hodowane żubro—bizony, sprowadzone z lasów spalskich.

Co się tyczy niedźwiedzi, to zastosowano w Białowieży dwa sposoby zaklimatyzowania ich w Puszczy. Więc wypuszczono zakupione w Rosji młode oraz rozpoczęto hodowlę pary starych okazów w zamknięciu celem produkowania nowej generacji w warunkach jaknajbardziej sprzyjających asymilacji.

Jak się okazało młody niedźwiedź hodowany przez człowieka bezpośrednio, oswaja się do tego stopnia, że nie może już zdziczeć. Z kilku wypuszczonych z zamknięcia w ubiegłym roku niedźwiedzi pozostał w lasach tylko jeden, natomiast inne zostały wyniszczone przez okoliczną ludność, która bała się zbliżających się często do zagród młodych misiów zwłaszcza, kiedy, nieraz w drapieżny sposób domagały się one pożywienia.

Lepszą okazała się metoda druga. Polegała ona na trzymaniu w klatce wśród puszczy ciężarnej niedźwiedzicy, której pierwszy pomiot ze stycznia 1938 roku wychował się na wolności, mając możność wychodzenia z klatki pomiędzy prętami. W kwietniu br. matka oraz samiec zostały umieszczone w innej części Puszczy celem zupełnego odosobnienia młodych i pozostawienia ich samym sobie.

Eksperyment ten należy uważać za udany. Młode niedźwiadki „Jas" i „Małgosia" wędrują po różnych miastach Puszczy, gdzie mają pod dostatkiem żeru. Nie zdradzają one żadnej chęci podchodzenia do osad i ludzi.

Para starych niedźwiedzi przebyła w tym roku okres rui. Spodziewane jest drugie potomstwo.

Zwłoki kobiety
na mieliźnie jeziora

Mieszkanka wsi Bliżna, gminy Szczebro Olszanka pdw. augustowskiego, Stefania Czerowa, lat 30, wyszła z domu w niewiadomym kierunku, a w dniu 15 lipca br. zostały odnalezione jej zwłoki na mieliźnie jez. Długie, położonego na terenie gm. Szczebro-Olszanka.

Prowadzone dochodzenie policyjne nie zdołało ustalić, czy Czerowa popełniła samobójstwo, czy też inna jest przyczyna jej śmierci.

Stefania Czerowa w pewnych okresach czasu zdradzała objawy choroby umysłowej.

SZTYCHY

Rodzina bezrobotnego na ulicy

Jedno z tutejszych pism podaje: „Dnia 20 bm. wyeksmitowana została rodzina bezrobotnego, składająca się z 7 osób w tym z 5-ciu drobnych dzieci z 11 mies. niemowlęciem o kolebce na ciele. Rodzina obozuje pod gołym niebem na słońcu i deszczu przy ul. Wróblej 1.

Bezrobotny T. od stycznia rb. pozostawał bez pracy i zalegał za komorne od 3 mies. co dało podstawę uzyskania sądownie ekmisji rodziny bezrobotnego".

Zachodzi pytanie, co robi opieka społeczna.

Rabin supraśliski przepędza przekupniów

Żydowska ludność w Supraślu nie jest specjalnie pobożna. W każdym razie dotychczas przestrzegała wiernie soboty. Ostatnio jednak zaczyna się wyłamywać z rygorów dyscypliny religijnej, której pilnuje miejscowy rabin.

I tak w sobotę wielu Żydów uruchomiło swoje sklepy i stragany. Nie pomogła interwencja specjalnej „policji" sobotniej. Przekupnie handlowali w dalszym ciągu. Nie chcieli zrezygnować z pewnych zarobków, gdyż w soboty robotnicy otrzymują swoje wynagrodzenie i przeważnie w soboty kupują.

Wyprowadziło to z równowagi miejscowego rabina, który sam wyruszył do straganów i siłą usuwał przekupniów. Był to niezwykły widok, gdy rabin brał się za bary z handlarzami.

Można i tak.

Wycieczka prasowa Funduszu Pracy

W dniu dzisiejszym Fundusz Pracy w Białymstoku organizuje zbiorową wycieczkę prasową, która zapozna się z tegorocznym dorobkiem inwestycyjnym tej instytucji.

W wycieczce tej wezmą udział przedstawiciele prasy warszawskiej i białostockiej. Uczestnicy wycieczki po zwiedzeniu robót prowadzonych przez Fundusz Pracy w Białymstoku w pierwszym dniu zwiedzą roboty prowadzone na rzece Orlance, po czym wyjadą do powiatu grodzieńskiego i augustowskiego.

Roboty inwestycyjne na rzece Białce

Jak się dowiadujemy, Magistrat czyni starania o uzyskanie dalszych kredytów z Funduszu Pracy na roboty inwestycyjne na rzece Białce.

Są wszelkie dane, że Magistrat kredyty te otrzyma w tych dniach. W ten sposób roboty na rzece Białce zostałyby wznowione z początkiem sierpnia.

—o—

Plany urbanistyczne m. Białegostoku

Onegdaj w Zarządzie Miejskim odbyło się pod przewodnictwem naczelnika Wydziału Technicznego, p. inż. Choroszuchy pierwsze posiedzenie radzieckiej komisji urbanistycznej.

Na posiedzeniu byli obecni: przedstawiciele Rady Miejskiej p.p. ławnik Puchalski i radni Sokólski i Farbarzejn, przedstawiciel Wojewódzkiego Biura Planu Regionalnego p. inż. Pieńczykowski oraz wszyscy inżynierowie miejscy.

Posiedzenie było poświęcone ogólnemu zapoznaniu się członków komisji urbanistycznej z opracowanym przez p. inż. Tłoczka planem zabudowania miasta. Autor projektu w obszernym referacie zapoznał obecnych przede wszystkim z ogólnym stanem Białegostoku pod względem jego położenia geograficznego oraz ze stanem jego rozwoju gospodarczego i systemem rozbudowy.

Następne posiedzenie Komisji Urbanistycznej odbędzie się w przyszłym tygodniu. P. inż. Tłoczek przedstawi wówczas w gólnych zarysach swój projekt przyszłej rozbudowy Białegostoku.

„Żywność" sp. jawna. BIAŁYSTOK
Żydowska 8, tel. 15 31
Hurtowa sprzedaż towarów kolonialno-spożywczych i cukierniczych.

TEATR MIEJSKI im. Marszałka Józefa Piłsudskiego
Wtorek 25 lipca o godz. 8.45
Maria MALICKA
Michał PLUCIŃSKI, Janusz NOWACKI, A. Pomian, H. Modrzewski i inni
w wesołej komedii w 3 akt. C. M. SIERRA i O. MAURA
JULIA KUPUJE SOBIE DZIECKO
Kostiumy, rekwizyty, meble z pracowni teatru MALICKIEJ

„PAN" 6—8—10
Dziś najaktualniejszy film świata
ZEZNANIE SZPIEGA
(„Confessions of a Nazi Spy")

„ŚWIAT" CENY od 54 gr.
Dziś wznowienie dwóch pięknych polskich filmów
Wspaniała komedia filmowa
JADZIA
w rol. gł. J. SMOSARSKA
Pocz. 6, 9
Dramat osnuty na tle walk o niepodległość Polski
Dziesięciu z Pawiaka
w rol. gł. B. SAMBORSKI
Pocz. 7.30, 10.15

Materiały wełniane, bawełniane i jedwabne
polecę po najniższych cenach
BŁAWAT POZNAŃSKI
właśc. DYONIZY KNAST
Białystok, ul. Kilińskiego 4

TERMOLINA
najlepsze paliwo do prymusa

dr Walewski
choroby skórne, weneryczne, moczopłciowe
Sienkiewicza 14, tel. 9-48

Kino „POLONIA"
CENY OD 25 groszy
Pocz. o 6.15
Krwawe dzieje wojny domowej w Chinach
Postrach Mongolii
Film pełen wrażeń i sensacji
w roli gł. Jack Holt

Kino „GRYF"
CENY OD 25 groszy
Pocz. g. 6.30
Wielka tragedia miłości i obowiązku, rozgrywająca się w szkole morskiej.
4-ch na posterunku
w roli gł. Victor FRANCEN

Powtórzenie rewelacyjnego filmu
APOLLO Ceny od 54 gr. 6.30, 8.20, 10.10
Słynne gwiazdy, rozmach realizacji porywająca akcja, piękne melodie.
WIELKI WALC
LUIZA RAINER
FERNAND GRAVEY
MILIZA KORJUS

Adres: Sekretariat Redakcji i Administracja Białystok, ul. Kupiecka 1 tel. 8-14
Redaktor przyjmuje od godz. 18 — 20-ej. Rękopisów nie zwraca się
Administracja: czynna 9—13-ej i 18—20-ej.
Ceny ogłoszeń: za 1 milimetr przez szerokość szpalty: w tekście 50 gr, w reklamach 40 gr. Notatki reklamowe (N) 60 gr. Komunikat—wyjaśnienia (Kw) i al. Artykuły propagandowe (Ap) ul. Lekarskie i nekrologi 40 gr. Drobne 20 gr. za wyraz. Tabelaryczne, bilanse, oraz z zastrzeżeniem miejsca o 25 proc. drożej. Za terminowe zamieszczenie ogłoszeń wydawnictwo nie odpowiada
Wydawca i redaktor naczelny Mikołaj Zdanowicz
Drukarnia Nowej Spółki Wydawniczej, Białystok, Kupiecka

ZŁOTE UŚMIECHY FORTUNY.

Pełna tabela wygranych 4-ej Loterii Państwowej.

CIĄGNIENIE PIERWSZE

1000 tys. zł. 136265
20 tys. zł. — 141863
15 tys. zł. — 27807
10 tys. zł. — 3791 185?6 65502 106061
5 tys. zł. 12647
2 tys. zł. 43084 47054 159779
1 tys. zł. 8569 15378 18920 31497 59625 63756 ..3 112123 118052 139070

Po zł 62.50, z literą a po 500 zł.

2355 656 707 76 915 1130 205 97s 919s 629 40 ..5 865s 82 906 95 2024 374 512 18 760 816 51 ..61 613 81 776 4002 92 185 315 59 97 422 711 ..9 ..90 5117 356 79s 92 501 65 796 987 6073 133 ..9 400s 432 767 837 4670 24s 133 233 73 419 1 816 8013 316 497 509 865 77 9059 172s 981

10022 33s 162 298 582 709s 85 92 846 915 ..89 9.. 129s 580 701 877s 957 79 12130 3?7 514 81 ..08s 398 96 13116 14 398 540 637s 836s 11021 31 2 578 649 778 823s 150474 56 408 641 823 16161 ..08 769 835 17047 166 70 279 710 862s 92 18209 ..2 108 34 75 583 846 96 726 84 809 981 19050 162s 390 610 857 980

20455s 520 56 97 683 857 21137 70 392s 409 ..2s 819 929 222148 722 67s 23147 83s 382 47 2.103 215s 586 25191 449 751 887 26643 723s 96 ..31 27105s 239s 67 493 537 90 642s 850 914 ..5 28171 360 63 78 494 96 696 834 929 29281s 33.. 9s 92 413 594 751 953

30097 181 239 670 96s 745 86s 69s 75 92 971 31182s 238 321 29 420 843 693 768 863 32062s 164 ..73 33250 354 57 526 95s 518s 482 851 968 3401.. ..21 41 605 749 77 895 94 25 35309 14 643 3641.. 618 706s 821 901 37117 46s 57 301 63 82 595 796 ..40 38304 22 440 60s 90 793 39023 120 78 385s 510 686 741 54 942

40095 222s 48 477 516 49 57 621 751 826 70 ..81 88 41184 469 520 30s 690 778 42050s 117 8.. ..95 462 73 767 898s 43005s 367 80 81 525 73.. ..1 82 828 34 97 44059 133 203 11 43s 832 546 899 45153 474 605 56710 50 922s 46050 74 207 619 731 47017 54 128 34 459 610 17 766 885s 92 48045 80 183s 29s 552s 821 906s 49028 78 208 8.. ..61 521 949

50118 93 293 473 583 51105 290 530 35s 39.. 811 962 52105 719 584 663 875 79 921 53010 198 661 92 741 51s 88 804 33 97 054045 223s 36.. ..56 912 55327 490 619 58 774s 839 824 56028 19.. ..9 201 11 17 31s 685 769 99 821 91 57169 293 818 957s 58041 93 252 649 870 59049 805 78 78 439 542 ..42 907

60026 179 372 553s 782 930 61101 95 279 606 857 62143 241 354 82 415 50s 546 860 65s 736 63012 26 139 62 294 431 630 876 64130 82 418 521 907 91 87s 65030s 606 41s 890 93 915s 60 66036 180s 212 67s 349 578 67028 114 498 530 706 45 908 56 77s 86s 68026 187 379 493 78s 735 826 950 82 69142 68 219 99 302 578 878 79 96s

70167s 88s 283 633 711 71184 217 363s 406 611 37s 34 72091 172 228 551 58 78 678s 752 79 84.. 72 73135 250 61s 360 528 50 870 936 38s 74205s 11 75s 487s 511 12 78 656 930 75002 188 248 39.. 508 89 741 872 73 76029 670 795s 832 49 63 90 77226 49 711s 42 78002 10s 102 417s 583 632 7901.. 35 75 273 99s 461 510 96 634 755 816s

80045s 49 117 262 81016 30 324 645 715 970 82039 410 559 628 873 83384 466s 560s 66s 672s 97 84080 129s 457 626 41 728 842 85008 287s 400 403 58 84 570 662 735 49es 55 89s

86295s 529 656 816s 70 71 973 76 87005s 88084s 974 621 716 83 096 89246 450s 643 58 670 849 66

90106 20 60 329 28 456 518 621 75 833 85 657 91071 888 221 40 329 488 667 740 811 841 83.. 909 92086 266 266 29.. 544 90 603 960 93013 77 11.. ..51 443 52 707 37 873 950 91298 419 74 56 9514.. ..3 353 94 475 975 96129 213 418s 69 603 732 87.. 97011 97 174 88 203 449 539 681s 98415 561 64 76.. 834 831 62 983 19924 272s 88 480 896

100007 47 297 s 421s 38 333s 794 101070 135 5 409 99s 821 84 900 953 92 102271 327 62 450 590 602 57 780 884 103196 42s 842s 104028s 453 970 105001s 233 329 578 84s 655 770 922 106044 875 549 608 871 79 107221 77 517 62 775 873s 983 108122 65s 71 300 581 656s 881 905s 9 109010 221 673

110004 110 241 351 408 511 24s 758 79 81.. 111018 134 305s 534 753 112032 39 126s 233s 45 431 521s 815 993 113100 224 65s 87 317 427 55.. 43 48 61 932 114171s 261 544s 71 862 915 115053 135 273 78 402 711 22 888 116070 667s 81.. 1.7068 116s 442 675 707 118093 293 382 847 30 915 2. 74s 119005s 878 432 536 650 757

120037s 289 520 863 121037 384 425 603 122502s 7.6 868 904 123215s 377 426s 83 511 35s 67 90 729 3. 955s 124037s 92 169s 276 309 606 700 74 1.5094 241 363 428 80 97 126138 51 204 72 421 6.9s 868 127889s 128714 952 89 129133 264 501 86

130416 511 79 83 707 953 131081 419 753s 79 132127 403s 77 605 11 133068s 814 607s 90 694 738s 56 99 134274 574 608s 805 901 135037 233 411 24 758 68 136150 137018 46 193 878 89 565 717 138034 122 230 75 934 76 139033 93 179 243 493 600 623 61 798

140056 871 94 487 815 71 615 80s 705 19 141050 ..4 553 142780 905 143026s 619s 144051 341 501 491 685 910 9s 145141 684 82 702 11 80 50 146031 141 241 436 98s 667s 775 837 79 147109s 22s 54 73s 89 371 456 981s 148023s 214s 804 431 685 149127 201 486 707

150016s 44 251 380 734s 61 77 95 581 151027 140349 477 622s 152039 824 42 416 610 89 764 831 153073s 175s 82 98s 229 53 72 85 86 657s 753 814 154267 878 857 155318 64 86 481 520 607 156297s 436 542 53s 706 801 29 71 96s 157043 90s 172 82.. 764 953s 158062 246 870 605s 34s 828s 922 159617 84 875

160138 401 55 570s 161206 298 810 489 66s 584 65 162278s 81 855 471 823 926 163128 311s 34 95 638s 926 164167 80 801

CIĄGNIENIE DRUGIE.

Stała dzienna wygrana 10.000 zł. — 01764.
15.000 zł. — 123675
10.000 zł. — 89239, 138186
5.000 zł. — 60006, 66774, 106620, 151698.
2.000 zł. — 30519 60390.
1.000 zł. — 483 6813 3498 8605 10342 68856 133049 152508

Po zł. 62,50, z literą a, po 500 zł.

325 481s 917 1195 532 647 777s 2286 441 903 3510 37 751 4047 97 5008 162 360 6612 761s 83 805 954 7341 413s 735 830 913 8048 133s 791 9226 686 87.

10027s 91s 412 608s 944 97 11435 554 767 12185 872 968s 13028 395 409s 587 800 035 14000 202 486 15401 795 895 16168 213 17018 83 88s 401 523 908 763 97 18083 87 173 342 926 48 63 19015.

20324 806 21073 364 445 701 60s 70 812 084s 22278 489s 625 614 747 81 23063 446 89 603 24022 207 420 894 720 53 25070 103 480 874 907s 893 26189 436 944 68 27302s 787 28308 406 75 607 188 29778.

30058 230 609 532 31203 343 71 758 75 034 32018 142 673 332s 417 532 865 4060 280 306 466s 790 73s 35628 988 93 36180 034 37228 522 38035 195s 278 404 731s

39080 242s 754 84s.

40062 330 441s 49 65s 749 41418 604 717 853s 42182 765 43068s 701 40 44092 293 492 921 45050s 460 768 852 46420 900s 47321 96 454 507 689 94s 768 970 48031s 547 49 627 49105 210s 14.

50450 754 51150 221 754s 898 52036s 510 82 722 53050s 165 54006s 858 55080 122 422 901 66 73 56232 642 830 57363 471s 542 857 58085 116 344 629 917 59411 696 874 81.

60087 174 394 560 772 888 61229 242 94 754 74 62314 614 929 63690 722 64148 395 497 653 835 65134 409 728 66586 612 65 87 848 973s 88s 68063 74 242 380 595 614 835 69171s 507 65.

70040 99 592 71709 846 902s 72014 689 724 73151 572 813s 30 74265 338 984 75690 837 76204 432s 62 828 930 77681 78020s 79152 275 615.

80234 367 914 81202 456 82264s 66 345 403s 83286 512s 84540 934 56 85001 26 191 238 3.7 778 829 56 8 86198 395 660 87220 933 88002s 139 203 421 77 33 89376s 400

90098 147 786 91091s 92050 34 592 875 93597 736s 985 94046s 101 210 516 49s 95214 96268 513 865 97161 279 303 437s 809 98294 307 99353?.

100180s 392 449 101083 86 404 911 102250 731s 54 911 103909 104152 212 716s 105035 558s 617 854 106156s 566 644s 990 107210s 306 484 526 42 833 108182 447s 735 831 109481 93s 576s

110528 54 774s 111562s 677 112081 136 428 692s 113013s 891 114404 107 59 473 980 115233 516 116129 598s 722 117200s 20s 25 515 118170 80 661 719 986s 119737 88

120433 556 611 18 792 95 121798 122186 642 714 874 123021s 212 465 517 63 124219 526 81 732 125307 419 77s 924 126068 107 661 127691 128198 330s 61 129078 225 525.

130167 258 576 647 815 131127 132222s 314 629 133250 134139 135079 299 136031 137386s 901 139014.

140813 91s 788 141343 901 142459s 571 954s 143339 446 144133 418 20 145029s 289 146015 294 581 845 904 30 147181 331 535 676 148576s 515 27 149148 247 700.

150014 96 522 62 982s 151014 686 781 152024 75 362s 153116 220 46 78 501 670 154640 541 760 813 977 155054 403s 886 156099 295 828 157152 242 787 818 158368s 97s 424 72 687 824 933 159647.

160581 89 609 763 161357s 580 030 162107 78 221 29 644 64 90 945 163440 164021 564 611.

CIĄGNIENIE TRZECIE.

239s 1022 302 449 961 2023 117s 202 666 3103 436 615 4753 5374 77 510s 6417 627 53 800 7245 474 548s 618s 59 8137s 90 240s 43 353 9166 499.

100080 102 16 539 043 58 912 71 11116 52s 86 866 12017 141s 650 713 50s 905 13235 642 14014 15037s 9 530 77 16047s 97 480 756s 898 17158 428 18152 19156 774 872 95.

20572 657 97 21036s 157 218 530 039 22012 116 327 43s 905 23074 832 24240 679 805 25593 678 857 26143 93 241 335 65 765 27107 32s 39 270 033 28095 449 29565.

30074 138 642 31077 108 395 884 32081 91 288 558 829 33506 610 33 795 831 49 970 34209s 406 99 554 35171 221 36017s 600 659 81 93 718 49 37280 81s 470 507 53 709 98015 701 47 39270 006 803.

40413 72 614s 41842 82 914 42345 459 645 43218 921 44028 35 74 183 388 941 45589 847 46052 341 912 47650 48188 406 712s 900 49358 424s 600.

50211 303 439 509 711 51113 233 516 733 861 70 52401 593 818 904 53444s 683 831 54031 468 561 684s 821s 65 944s 55251 83 801 33 905 56207s 485 971 57218 521 758 581125 275 417 28 575 726s 71 59604

60116 538 61447 834 52 62050 381s 63275 613 708 830 64044 318 403 828 65123 406 839 932 66094 140 404 756 854 070s 67003 186 250 68326 69283 767 862.

70031s 118 98 373 698 71185s 403 833 72195 253 667 975 73371 410s 39 558 865 74507 97 75280 635 749s 838 76114 521 38 909 77403 69 78103 79077 952.

80155 784 912 44s 81287s 301 624s 63 82063 356 727 954 83149 268 361 98 622 732 84074 475s 651 750 915 85057 445 691 794 832 86318s 808 7009 171 480 709 88181 89010 405 20 588 772.

90193 379 91002 133 313 35 39 94 852 980s 92339s 613 784 930s 57 93649 196 353 459 651 94421s 36 71 755 907 95205 486 640 927 96074 294s 321 588 712s 855 903 97846 98390 516 850 99039 121 916.

100127s 414 101625s 768 102494 509 895 103099 391 561 624 908 68 92 104467 526 913s 105053 827 502 15 106538 107055 108581 919 109092 344 910s

110014 45 319 517 95s 798s 111921 112132 946 326 831 113171 651 114138s 241 115180 364 116450s 678 117050 741 805 79s 118215 80 810 119129 840

120108s 70 774 055s 59s 980s 121119 122747 870 123017 189 285 959 124227s 334 569s 718 93 125426s 807 14 92 126735 896 969 127835 469 128337 847s 129014 34 478

130468 131427s 132347 522 778 958 133022 81 162 372 519 667 817 83 135000 740 76 924 136784 137132 34 869 46 334s 494 611 12 57 929 45 138132 518 860 139301 609 68s

140111s 878 777 861 83 961 141026 348s 704 143578s 787 134548 880 948 144243 346 66 760 145319 749 146046 95 538 706 70 147014 34s 155 230s 148000 8 0119 402 766s 965 87 149816.

150018 793 935 151012 544 880 971 152198 405 99 546 749 153577 154549 848 155173 760 156304 98 553 157040 335 72 529 738 847 158048 418s 607 159574 970

160938 161891 638 762 979 162156 998 163318 608s 164640 747s 98

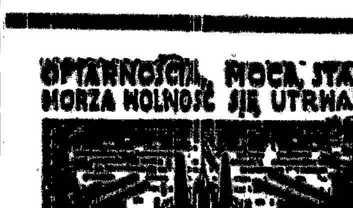

EXPRESS GOSPODARCZY

67 proc. wydatków Rzeszy idzie na armię

Jakie sumy pochłaniają zbrojenia w Niemczech?

Ile kosztuje utrzymanie armii?

Oto pytania nader aktualne, mające to do siebie, że niemal nikt nie potrafi na nie odpowiedzieć. Stanowią one tajemnicę, która jest znana co najwyżej 3—4 osobom w Niemczech. Reszta, to znaczy cały świat, może obracać się jedynie w sferze domysłów, mniej lub więcej bliskich rzeczywistości. Atak na tę rzeczywistość podjął m. in. jeden ze współpracowników tygodnika paryskiego „L'Europe Nouvelle". Droga, prowadząca do uzyskania końcowego wyniku była bardzo żmudna, o pierała się bowiem na szeregu danych, które są nader skąpo przez rząd III-ciej Rzeszy podawane do wiadomości publicznej.

Ażeby dojść do tego, ile Niemcy faktycznie wydają na zbrojenia, trzeba zacząć od pytania: skąd czerpią na to pieniądze? Innymi tedy słowy: jak wyglądają dochody skarbu III-ej Rzeszy? Największe dochody uzyskują Niemcy, jak zresztą i każde państwo, z podatków. Statystyka oficjalna podaje w budżecie za rok 1938-39 w dochodach sumę 17,4 miliardów Rmk. Trzeba podkreślić, że kwota ta obejmuje dochody z obszaru t. zw. Starej Rzeszy, t. j. bez ziem zaanektowanych.

Drugim źródłem dochodów są pożyczki. Długoterminowe pożyczki państwowe, zaciągnięte w okresie między 1 IV. 1938 a 30.III. 1939 osiągnęły sumę 6.630 miln. Rmk., do czego dochodzą bony w sumie 4.190 miln. Tak więc drogą pożyczek wewnętrznych Skarb Rzeszy uzyskał 10 820 milionów, czyli ok. 60 proc. wartości sumy, pochodzącej z podatków.

Następne źródło dochodów „nadzwyczajnych", to konfiskaty majątków. Kontrybucja w sumie miliarda Rmk nałożona przez rząd Rzeszy na żydów, jako represja za zamordowanie attaché ambasady niemieckiej w Paryżu, przyniosła w roku budżetowym 1938-39 — 500 miln. Rmk. Zbiórka na Pomoc Zimowa — zaliczona do działu dochodów specjalnych, przyniosła 400 miln. To pierwsze zestawienie dało więc Rzeszy ogółem 29.120 milionów Rmk.

Ale istnieją jeszcze dochody pozabudżetowe. I tak wprowadzenie opłat specjalnych przyniosło w rezultacie powiększenie dochodu o 1.959 miln. Poza tym poważną sumę 1.200 miln. Rmk. uzyskano z opłat na cele rozwoju eksportu, które płacił przemysł. Wreszcie pozycja 250 miln. została uzyskana ze swoistej konfiskaty części dochodów, uzyskiwanych ze sprzedaży artykułów rolnych przez posiadaczy ziemskich. Tak więc dochody pozabudżetowe przyniosły, według obliczeń wspomnianego autora, 3.459 miln. Ogółem wysokość dochodów Rzeszy w roku budżetowym 1938-39 zamknęła się sumą ca. 32,5 miliardów Rmk.

Wydatki zaś Rzeszy w omawianym okresie wyniosły 37 miliardów Rmk., tak, iż rok budżetowy został zamknięty niedoborem w wysokości około 4.5 miliarda Rmk. Teraz pytanie — ile z owej olbrzymiej kwoty 37 miliardów przekazano na cele wojskowe, na utrzymanie armii i na zbrojenia?

Administracja państwowa pochłonęła z tego stosunkowo niewielki procent, bo 5,9 miliardów. Wydatki na cele popierania eksportu doszły do 1.200 miln. Rmk., na Pomoc Zimową 400 miln., na cele samorządowe 2.750 miln. Obsługa długów państwowych pochłonęła 1.500 miln. Rmk. Ogółem daje to 11,7 miliardów wydatków, od czego jednak autor odejmuje 800 miln. Rmk., jako sumę zaoszczędzoną dzięki zatrudnieniu bezrobotnych. Ostatecznie więc wydatki państwowe na cele ogólno - administracyjne i gospodarki wewnętrznej wyniosły w roku 1938-39 10.8 miliardów Rmk.

Co się stało z resztą, wynoszącą 26,2 miliardów Rmk? Z sumy tej trzeba odjąć 1 miliard marek, wydanych na propagandę, policję tajną, i tp. Resztę, zdaniem autora, t. j. 25 miliardów wydano na cele wojskowe łącznie z planem Obrony Narodowej, zakreślonym w ramach goeringowskiego planu czteroletniego.

A więc 67 proc. ogólnych wydatków państwa w ciągu jednego roku budżetowego pochłonęło wojsko i zbrojenia. 25 miliardów Rmk. uzyskano drogą wielkich poświęceń obywateli niemieckich i szeregu „czarodziejstw" polityki gospodarczej III-ej Rzeszy. Jak długo będą jeszcze trwały te „czarodziejstwa"? Może najbardziej kompetentny do udzielenia odpowiedzi byłby dr. Schacht. Ale, wiadomo, że czarodzieje zazwyczaj milczą. I tylko przelewają z pustego w próżne... **A. P.**

Pobyty ryczałtowe nad

Bałtykiem

50% zniżki kolejowej na przejazd tam i z powrotem od 1/VII — 30/IX

Lato na ziemiach wschodnich

50% zniżki kolejowej 20. VI. — 30. IX

Zapisy i informacje

Wagons - Lits / Cook

Łódź, PIOTRKOWSKA 68 telefon 170-77.

BAWEŁNA.

Notowania z dnia 21 lipca.

NOWY JORK: loco 9.44, sierpień 8.69, wrzesień 8.72, październik 8.64—61, listopad 8.56, grudzień 8.53, styczeń 8.40, luty 8.36, marzec 8.32—33, kwiecień 8.27, maj 8.23, czerwiec 8.18, lipiec 8.14

LIVERPOOL: loco 4.93, lipiec 4.74, sierpień 4.53, wrzesień 4.42, październik 4.30, listopad 4.30, grudzień 4.30, styczeń 4.30, luty 4.32, marzec 4.32, kwiecień 4.33, maj 4.34, czerwiec 4.34, lipiec 4.34

Egipska (Sakell.): loco —.—

Upper: loco 5.73, lipiec 5.46, wrzesień 5.46, październik 5.44, listopad 5.44, styczeń 5.46, marzec 5.48, maj 5.51

BIRMA: loco 10.04, październik 8.72, grudzień 8.09, styczeń 8.68, marzec 8.87, maj 8.86, lipiec 8.88

Łódź w oczekiwaniu dużych obrotów

W sferach przemysłowych i kupieckich w Łodzi panują obecnie nastroje optymistyczne.

Pomimo wielu jeszcze niedomagań i mankamentów, jakie istnieją na rynku, wszystko przemawia za tym, że w dniach najbliższych nastąpi duże ożywienie obrotów.

Liczą się z tą możliwością przede wszystkim mniejsi i średni producenci.

W związku z powyższym zaobserwowano większe uruchomienie w fabrykach zarobkowych, a mianowicie w szarpalniach, przędzalniach, farbiarniach i tp.

Sfery handlowe zwracają obecnie uwagę na jeden, bardzo ważny moment, który w tym sezonie zaważać ma na sytuacji.

Chodzi tutaj mianowicie o wydatne zmniejszenie się liczby producentów oraz kupców. Ostatnie liczne niewypłacalności oraz likwidacje firm spowodowały między innymi bardzo istotną dla rynku selekcję. Wielu producentów oraz kupców zeszło z placu i w związku z tym rozszerzyły się poważnie możliwości zarówno produkcyjne, jak i handlowe pozostałych na rynku przedsiębiorstw.

Ten moment, ma zdaniem sfer kupieckich i przemysłowych, wpłynąć na ograniczoną podaż na rynku, co pociągnie niewątpliwie za sobą zwyżkową tendencję cen i podniesienie się rentowności.

Uwagi te dotyczą wszystkich bez wyjątku działów przemysłu włókienniczego, przede wszystkim zaś odnoszą się do przemysłu półwełnianego i wełnianego, szczególnie zaś średniego oraz drobnego.

Należy jeszcze zaznaczyć, że zlikwidowane zostały firmy bezsprzecznie słabsze finansowo, z którymi praca producentów była mocno utrudniona, ze względu właśnie na ich niepewną sytuację finansową.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że zlikwidowanie tych firm wpłynie uzdrawiająco na rynek pozostanie bowiem na placu klientela pewniejsza, z którą można będzie pracować spokojnie, co znowu winno spowodować zmianę stosunku producenta do klienta pod względem kredytowym, mianowicie producenci nie będą zbyt rygorystycznie traktować warunków pokrycia przy ewentualnym zawieraniu tranzakcji.

Pomyślny przebieg sezonu oraz ziszczenie się przypuszczeń kupiectwa łódzkiego mogą przyczynić się do tego, że wbrew licznym pesymistycznym przewidywaniom sezon zimowy 1939 roku włókiennictwo łódzkie zakończy bilansem wyraźnie dodatnim.

Rozwój gospodarczy

Ziem półn.-wschodnich

W ogólnym postępie gospodarczym Polski, który wyraził się między innymi wzrostem wskaźnika produkcji w 4-ym kwartale 1938 r., o 6.7 punktów w porównaniu z tym samym okresem roku poprzedniego — Ziemie Wschodnie, a zwłaszcza Północno-Wschodnie nie dotrzymują kroku całej Polsce.

Jak wykazują zestawienia Wileńskiej Izby Przemysłowo-Handlowej za 4-y kwartał 1938 r. zatrudnienie w przemyśle przetwórczym w całym kraju wzrosło w tym okresie w porównaniu z okresem analogicznym roku poprzedniego o 7 procent w Okręgu Izby obejmującym Ziemie Północno-Wschodnie natomiast tylko o 1 proc. Największy wzrost zatrudnienia wykazuje województwo wileńskie (8 proc.) — w województwie poleskim natomiast nastąpił spadek zatrudnienia o 12 proc.

Niepokojącym zjawiskiem jest zaznaczający się wyraźnie spadek siły nabywczej wsi w woj. Północno-Wschodnich. Zjawisko to jest związane z nawrotem fali kryzysowej w rolnictwie, które ze względu na specyficzną strukturę gospodarczą Ziem Wschodnich wywiera silniejszy niż w innych częściach kraju wpływ na ogólną sytuację gospodarczą.

To też odcinek życia gospodarczego obejmujący na Ziemiach Północno-Wschodnich 75 procent ludności wymaga specjalnie czułej uwagi odpowiednich czynników.

RYNEK PAPIERÓW PAŃSTWOWYCH W ŁODZI

W dniu wczorajszym na tutejszym rynku papierów państwowych, z powodu końca tygodnia obroty były minimalne.

Tranzakcje zawierano w wyjątkowych jedynie wypadkach i to na tak małe stosunkowo sumy, iż nie mogły one być brane poważnie w rachubę.

Wszystkie kursy zarówno papierów państwowych, jak i listów zastawnych notowano w granicach kursów, jakie obowiązywały na urzędowej giełdzie warszawskiej, przy czym w większości wypadków podaż przewyższała zapotrzebowanie, co wpływało w pewnej mierze na osłabienie tendencji.

Zdaniem sfer zainteresowanych, spokojna sytuacja na pieniężnej giełdzie łódzkiej potrwa jeszcze przez cały miesiąc sierpień z powodu okresu ogórkowego.

NIEDŁUGO — ŻOŁNIERZAMI.

— Oto jeszcze jeden aspekt polskiego przyrostu naturalnego. Tym razem oddalenie wypadki polityczne rozgrywające się na całym świecie każą na plan pierwszy wysunąć liczebność młodzieży męskiej. Ona to bowiem, kiedy nadejdzie chwila rozstrzygnięć, chwyci za broń, by dać należytą wrogowi odprawę.

Załączona ilustracja przedstawia przyrost ludności męskiej Polski w roku poprzedzającym wcielenie do wojska. Udało nam się uchwycić pomiędzy dwoma spisami ludności ten sam rocznik młodzieży. Dalsze dziesiątki dzieci zarejestrowane w okresie spisu ludności w 1921 r., osiągnęły w 1931 r. wiek przedpoborowy, jak widzimy z rysunku to po upływie w ciągu 10 lat wszystkiego 4.0 proc. Na komisje poborowe stanęło 330 tys. młodzieńców, spośród których wybrano zdrowych i silnych, jednym słowem zdolnych do służby wojskowej.

DODATEK LITERACKI

Lucjan Malinowski

(ur. 1839 — zm. 1898)

W setną rocznicę urodzin twórcy dialektologii polskiej

Pełne stulecie upływa w bieżącym roku od daty urodzin profesora Lucjana Malinowskiego. Żyją jeszcze ludzie, co go dobrze pamiętają, działalność więc jego należy do stosunkowo niedawnej przeszłości. A jednak postać jego nie jest znana ogółowi polskiej inteligencji. Śmiało można powiedzieć, że (poza nielicznym gronem specjalistów) mało kto w Polsce wie, kim był niegdyś Malinowski i jaka była jego rola. Toteż z okazji tak ważnej (z różnych względów) rocznicy warto o nim szerzej poinformować nasze społeczeństwo. Był czas, że człowiek ten w decydujący sposób zaważył na pewnym wycinku naszej nauki i kultury a praca Malinowskiego jest ze Śląskiem ściśle i nierozerwanie związana.

Studia i początki pracy naukowej.

Malinowski nie pochodził ze Śląska. Urodził się w Jaroszewicach, w województwie lubelskim. Gimnazjum ukończył w Lublinie, a następnie kształcił się w Szkole Głównej w Warszawie. W czasie swych studiów zetknął się z językoznawcą rosyjskim profesorem J. I. Sriezniewskim. Fakt ten nie pozostał bez wpływu na dalszy kierunek zainteresowań Malinowskiego.

Wykształcenie, jakie zdobył w kraju, nie mogło być wystarczające dla przyszłego pracownika naukowego. Toteż w niedługim czasie wyjeżdża na dalsze studia zagranicę. Był w Jenie (u A. Schleichera), w Berlinie, a wreszcie w Lipsku. Tu wykładali profesorowie J. Curtius i A. Leskien. Przebywając w Niemczech, miał Malinowski dużo sposobności zapoznać się z ówczesnym stanem badań językoznawczych w kraju.

Po powrocie do kraju, gdy w Uniwersytecie Jagiellońskim opróżniła się katedra filologii słowiańskiej po H. Sucheckim, powołano na nią Malinowskiego (1876). W dziejach lingwistyki polskiej uznać trzeba tę datę za przełomową. Katedra slawistyki istniała w Krakowie dopiero od niedawna. Suchecki właśnie był pierwszym profesorem tego przedmiotu. Jakkolwiek w swych pracach historyczno - językowych starał się stosować już nowe metody badawcze (głównie pod wpływem słoweńskiego slawisty Franciszka Miklosicha*), nie zdołał jednak wytworzyć ośrodka pracy naukowej. Zresztą nie było go też w tym czasie ani we Lwowie, ani w zniesionej w roku 1867 warszawskiej Szkole Głównej. Doniosła rola w tym względzie przypadła w udziale wyłącznie Malinowskiemu

Działalność Malinowskiego na katedrze Uniw. Jagiellońskiego.

Usiłowania jego na stanowisku profesora poszły od razu w dwóch kierunkach: pedagogicznym i naukowym. Dla rozwoju badań lingwistycznych potrzeba było nie tylko pomocy naukowych w postaci odpowiednio zaopatrzonych bibliotek, lecz także należycie przygotowanych ludzi. Gdy chodzi o wyszkolenie młodych językoznawców to rzeczywiście zasługa Malinowskiego jest wielka. Stworzył on (przed J. Boudouin'em de Courtenay) pierwszą w Polsce szkołę lingwistyczną we właściwym tego słowa znaczeniu. W ciągu przeszło dwudziestu lat opuściło jego seminarium wielu młodych uczonych. Uczniami jego byli: J. Bystroń, G. Blatt, St. Dobrzycki, J. Hanusz, W. Kosiński, J. Leciejewski, Sz. Matusiak, K. Nitsch, J. Rozwadowski, I. Stein, R. Zawiliński. Wprawdzie tylko kilku z nich zasiadło później na katedrach uniwersyteckich; wszyscy jednak wnieśli do naszego językoznawstwa poważny dorobek naukowy. Wśród nich niektórzy dali się poznać, jako ludzie o wybitnych zdolnościach, a między innymi najlepszy obecnie znawca polszczyzny dawniejszej i współczesnej — K. Nitsch.

Także naukowe poczynania Malinowskiego stanowią poważny krok naprzód. Byli już wprawdzie przed nim ludzie, co na tym polu pracowali, np. H. Cegielski (późniejszy założyciel słynnej dziś fabryki maszyn w Poznaniu), Józef Przyborowski, wspomniany już przed tym Suchecki. W badaniach nad dziejami języka polskiego, na tle osiągniętych przez innych wyników, indywidualność Malinowskiego nie zaznacza się może zbyt wybitnie. Wydał on kilka zabytków staropolskich, pozostawił szereg ważnych przyczynków do historii polszczyzny np.: „Niektóre wyrazy polskie litewskiego pochodzenia" („Prace Filologiczne", t. I i II — Warszawa 1885—1888); „Drobiazgi językowe i gramatyczne" (tamże, tom I — V); „Słowa od zwierząt" (tamże, tom V); „O języku komedii Fr. Bohomolca" („Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Filologicznego Akademii Umiejętności", tom IX — Kraków 1882) i t. d. — Daleko trwalszy wpływ wywarł w tym względzie przez stworzenie dla swej szkoły organu pt. „Sprawozdania Komisji Językowej Akademii Umiejętności w Krakowie". Było to pierwsze polskie czasopismo językoznawcze. Wychodziło ono od roku 1880 do 1894. Wszystkiego ukazało się pięć tomów, a w nich kilkadziesiąt prac historyczno - językowych i dialektologicznych. — Malinowski współdziałał także (obok J. B. de Courtenay, J. Karłowicza, A. A. Kryńskiego) w założeniu warszawskich „Prac Filologicznych" (od roku 1885).

Badania gwaroznawcze.

Ale Malinowski zapoczątkował w Polsce nowy, dotąd nietknięty dział, mianowicie badania nad gwarami ludowymi. Ta tak ważna dziedzina, nie tylko dla samego językoznawstwa, lecz i dla głębszego poznania kultury narodowej, leżała dotąd odłogiem. W innych krajach, głównie na Zachodzie, istniały już prace z tego zakresu. Tym czasem u nas poza etnograficznymi zbiorami O. Kolberga**), które dla fonetyki gwar posiadają mniejsze znaczenie, nie było nic. Wśród inteligencji panowało przekonanie (które jeszcze i dziś gdzieniegdzie pokutuje), że mowa ludowa jest zepsutą formą języka literackiego. Malinowski rozpoczynając studia w tym kierunku, stworzył podwaliny pod naukową dialektologię polską. To jego druga wielka zasługa. W pierwszym rzędzie oddziałał tu na niego J. J. Sriezniewski, który mu zwrócił uwagę na możliwość badania dialektów polskich. W tym celu Malinowski odbył w 1869 roku podróż po Węgrzech (po t. zw. Zamagorzu w dzisiejszej Słowaczyźnie) i Śląsku (Cieszyńskim i Górnym). Zebrany materiał posłużył mu do paru prac. Niedługo też ukazała się jego rozprawa doktorska pt. „Beiträge zur slavischen Dialectologie 1: Ueber die Oppelnsche Mundart in Oberschlesien" (Leipzig 1873). Jest to wydarzenie o bardzo doniosłym znaczeniu. Nie to, że ukazała się książeczka, obejmująca zaledwie 53 stron druku, stanowi o wartości tej pracy, lecz fakt, że był to pierwszy, naukowy opis gwary kilku wsi polskich.

Z kolei należy podkreślić jeszcze jeden bardzo znamienny fakt. Oto Malinowski zapoczątkował swe studia na Śląsku. Wprawdzie wymienione poprzednio prace dialektologiczne świadczą, że interesował się on także innymi częściami Polski, lecz najlepsze i najobszerniejsze z nich poświęcił tej właśnie dzielnicy. Prócz wspomnianej rozprawy doktorskiej o gwarze ośmiu wsi w Opolszczyźnie pojawiły się jego materiały etnograficzne pt. „Listy z podróży etnograficznej po Szląsku" („Na dziś", tom I — Kraków 1872); „Zarysy życia ludowego na Szląsku" („Ateneum", tom I, II — Warszawa 1877). Dla językoznawstwa ważniejsze są późniejsze prace z tego obszaru: „Studyja śląskie. Cz. I: O samogłoskach nosowych i gwarach polskich na Śląsku" („Rozprawy i Sprawozdania Wydziału Filologicznego Akademii Umiejętności", tom IX — Kraków 1882).

Już po śmierci autora wyszły „Powieści ludu polskiego na Śląsku" („Materiały antropologiczno - archeologiczne i etnograficzne Polskiej Akademii Umiejętności", t. IV, część II i tom V, część II — Kraków 1900—1901 ***). W zbiorze tym znajduje się 268 ludowych powiastek, podań, zebranych zarówno na Śląsku Cieszyńskim, jak i też Górnym. Z treści i formy wielu zdań wydać jasno, że zapisywał je Malinowski wprost z ust ludu, chwytał je „na gorąco". Ze względu na datę zapisania są to najstarsze polskie teksty gwarowe, wierne i wiarygodne przede wszystkim co do składni, ważne także dla poznania głosowni gwar śląskich. Wprawdzie można mieć wątpliwości co do pewnych szczegółów, jednakże są to rzeczy drobne, nieistotne, które tłumaczą się tym, że przedwczesna śmierć nie pozwoliła autorowi na ostateczne uporządkowanie rękopisu.

Znaczenie prac Malinowskiego dla Śląska i dla nauki polskiej.

Wszystkie te prace ukazały się w nader ważnej dla Śląska i całej Polsce epoce. Oto od czasu zwycięstwa Prus nad Francją w roku 1870—1871 począł się na Śląsk i w ogóle na wszystkie ziemie polskie (szczególnie zachodnie) coraz silniejszy napór germański z jego hasłami Ausrotten i walki kulturalnej. Z tych względów zwrócenie uwagi na tę krainę, która dla Polaków z innych dzielnic była mało znaną, na jej wybitnie polski charakter, zarówno w mowie, jako też w zwyczaju, jest wielkim czynem Malinowskiego. Jest to zarazem jakby ostrzeżenie dla współczesnych i przyszłych pokoleń, by bacznie śledziły, co się dzieje na naszych kresach zachodnich lub w ich sąsiedztwie.

Dr. Stanisław Bąk.

*) Uważać go trzeba za właściwego twórcę slawistyki.

**) Zaczął on ogłaszać swe prace już od roku 1846. Najważniejsza jednak p. t. „Lud, jego zwyczaje, sposób życia, mowa, podania, przysłowia, obrzędy, gusła, zabawy, pieśni, muzyka, tańce" wychodziła w Warszawie od 1865 do 1910 roku.

***) Przygotował je do druku uczeń Malinowskiego prof. J. Bystroń.

Gdańskie wiersze Damrotha

W 1886 roku ukazały się w Gdańsku „Szkice z ziemi i historii Prus Królewskich" Czesława Lubińskiego — wrażenia z podróży po ziemi pomorskiej ks. Konstantego Damrotha, ujęte w formę listów do przyjaciół.

W tym to interesującym sui generis „Baedekerze" pomieścił autor także szereg swych utworów poetyckich z cyklu „Baltica". Wiersze te są na ogół znane.

Ale w książce tej (nota bene skonfiskowanej) znajdują się drobne wierszyki, które nie weszły dotąd do zbioru poezyj ks. Damrotha. Tu więc je przypominamy. Są to wiersze z Gdańska.

Autor zwiedził kościół Panny Marii w Gdańsku, dłużej zatrzymał się przed słynnym obrazem, przedstawiającym Sąd Ostateczny.

„Długo stałem zadumany — pisze Damroth — przed tym arcydziełem, nie mogąc się od niego oderwać. Nie znam się na sztuce, ale zdaje mi się, że choćbym był najnamiętniejszym i najchłodniejszym krytykiem, zapomniałbym wobec tego obrazu o swym rzemiośle. Wszakże też nie dla przemądrych krytyków tworzyli mistrze pędzla, pióra, kielni mularskiej swe dzieła.. ale dla chwały Boga i jego pobożnych czcicieli; w tej mierze osiągnął twórca Sądu Ostatecznego u mnie swój cel najzupełniej, jego obraz był dla mnie kazaniem zajmującym, przerażającym, pocieszającym i budującym. Te wszystkie uczucia odzywały się we mnie z kolei, ciekawość ustąpiła miejsca rychło zbawiennej trwodze, która zimnym dreszczem przeszła po ciele i duszy, aby wzruszyć serce do żalu za grzechy popełnione, wlać w nie słodką otuchę i nadzieję w miłosierdzie boże i wywołać postanowienie poprawy życia, stwierdzone cichą łzą w oku i błagalnymi słowy na ustach:

Sędzio, Boże sprawiedliwy,
Daruj wszystko, gdy rzewliwy
Płacząc błagam przebaczenia,
Nim się stawię do sądzenia.
Moje prośby nie są godne,
Bom Twe dziecko jest wyrodne,
Przecież błagam Cię serdecznie,
Nie daj gorzeć w piekle wiecznie.
Daj mi miejsce w świętych gronie,
Bądź mi Jezu ku obronie,
Oddal od kozłów stolicy,
A postaw mnie po prawicy".

Wiersz ten, będący przekładem fragmentu znanej łacińskiej sekwencji „Dies irae, dies illa", tchnie żywym uczuciem, a cechuje go wiara i nadzieja w miłosierdzie boże.

Zwiedził Damroth dalej gdańskie archiwum miejskie, kasę, izbę posiedzeń letnią i zimową w ratuszu.

„Wszystkie te pokoje — stwierdza — są pełne starożytnych ozdób rozmaitych, nieraz bogato pozłacanych, portretów, bluatów, malatur ściennych i napisów, niektórych bardzo ciekawych i zabawnych. Z ostatnich przytaczam przynajmniej dwa jako znamionujące doskonale dawniejsze czasy i dawniejszych ludzi. Nad drzwiami kancelarii czytasz:

Amice sufficit tibi amicitia nostra gratis,
Laborem vero nostrum solve pecuniis paratis,
Si res via, res porta, pro verbis verba caporta.

To jest:

Nasza przyjaźń mospanie,
Darmo ci się dostanie,
Lecz za naszą pracę
Prosimy o płacę.
Żądasz czynów — pokaż czyny,
Słowa — słów skutek jedyny.

Nad kominkiem zaś jest czterowiersz łaciński, który tak przekładam na polskie:

Mile grzeje płomień z dalecka,
Lecz z bliska boleśnie dopiecza,
Wolno na nasze biurka spozierać,
Lecz nie wolno w papierach szperać.

Powiadam, że wiersze te znamionują doskonale owe złote czasy, pełne zdrowego dowcipu i ogłady wrodzonej, bo wypowiadają prawdę w sukience alegorycznej i żądają rzeczy niekoniecznie miłej, ale w sposób grzeczny i dowcipny, który nie tak łatwo wywołuje niesmak".

Znajdujący się ongi w gdańskim Dworze Artusa na ścianie sali biesiadnej dwuwiersz:

Hic madidi fratres spumantia pocula siccant;
Hic nihil aliud vivere, quam bibere,

przetłumaczył Damroth w ten sposób:

Tu bracia od mokrego cechu wysuszają
Kipiące puchary, którzy za godło mają:
Kto pije — ten żyje.

Oto garść refleksyj gdańskich ks. Damrotha: jedno tłumaczenie religijne i trzy tłumaczenia epigramatów łacińskich, wszystkie wcale udatne.

Jako tłómacz średniowiecznej poezji łacińskiej dał się Damroth poznać raz jedyny tylko i to właśnie w przytoczonym wypadku.

„Te frasrki" wraz ze wspomnianym wierszem religijnym powinny znaleść się w kompletnym wydaniu pism poetyckich Damrotha w dziale „inedités", których liczba na pewno się powiększy po skrupulatnym przewertowaniu czasopism pomorskich z lat 1871—1883, kiedy to poeta był dyrektorem seminarium nauczycielskiego w Kościerzynie na Kaszubach i płodami swego pióra obficie zasilał wydawnictwa polskie na Pomorzu.

Mieczysław Dorożyński.

Czy Szekspir był katolikiem?

Znane wydawnictwo „Desclee de Brouwer" wydało książkę Messiaena, który na język francuski przełożył dzieła nieśmiertelnego Szekspira i który w tym dziele zajmuje się szczegółowo kwestią czy Szekspir pochodził z rodziny katolickiej i pozostał katolikiem, czy też nie.

Rodzice jego John i Mary, byli katolikami. O ojcu Szekspira wiadomo, że jego wiara nie była tylko powierzchowna. Aczkolwiek był bogatym kupcem wielce zaszkodzić mu mogło wytrwanie w kościele katolickim w okresie jego prześladowania, o jednak nie stał się odszczepieńcem W r. 1580 nałożono nań nawet grzywnę 50 funtów, ponieważ naruszał porządek publiczny swymi wystąpieniami przeciw anglikanowi. Jego zubożenie również wytłómaczyć można przywiązaniem jego do kościoła.

W 18[illegible] wieku na strychu domu Szek[illegible] [illegible] testament ojca [illegible] ten zawiera również wyznanie wiary w godzinę śmierci, napisane przez św. Karola Boromeusza dla wierzących w krajach schizmy, którzy nie mogli liczyć na zaopatrzenie św. Sakramentem ze względu na to, że księża katoliccy byli surowo prześladowani i z kraju wypędzani. John zmarł 8 września 1601 roku a żona jego 9 września 1608 roku. O pani Mary również wiadomo, że była niewiastą pobożną.

Ich syn, William urodził się w r. 1564 i nie ulega wątpliwości, że wychowany był w wierze katolickiej. O jego wykształceniu teologicznym świadczą najwymowniej jego dzieła, w których przejawia się znajomość tej dziedziny a zaradzem ironia wobec anglikanizmu i purytanizmu. Szekspir ożenił się z Anną Hathaway a małżeństwo pobłogosławione zostało przez księdza katolickiego. Dopiero później małżeństwo to, które było szczęśliwe, zapisane zostało w metryce kościoła anglikańskiego

Jak pracuje teatr kaliski?

Na uznanie zasługuje specyficznie polski repertuar

Teatr Miejski im. Bogusławskiego w Kaliszu dał w sezonie 1938/39, od 1 listopada do 31 maja b. r., 366 przedstawień przy frekwencji widzów 95.404 (Obcych imprez i akademii było w teatrze 71 z liczbą widzów — 31.288.

Teatr Miejski w Kaliszu przy nader szerokiej skali urozmaicenia repertuarowego, kładł specjalny nacisk na przedstawienia popularne, dając m. in przedstawień szkolnych 27 przy frekwencji 9 184, dla wojska 8 przedstawień przy frekwencji 3 844, dla dzieci 19 widowisk przy frekwencji 3 667.

W porozumieniu z zarządem miasta organizowano specjalne przedstawienia dla bezrobotnych w ilości 18 przy frekwencji 11,404 widzów. Poza tym urządzał Teatr w porozumieniu z Referatem Oświaty Pozaszkolnej specjalne poranki dla wsi w liczbie 14, które zgromadziły 7.045 widzów ze sfer włościańskich z okolicznych wsi. Ceny biletów na te przedstawienia nie przekraczały 20 gr.

Repertuar jest specyficznie polski. Na 26 premier wystawiono 21 sztuk autorów polskich, w tym 2 sztuki regionalnych autorów, mianowicie lekką komedię Janusza Teodora Dybowskiego p. t. „Von Schwindel w polskim dworze" i mec. Dołęgi-Kowalewskiego „Jak jest miłość".

Podczas objazdów Teatr Miejski w Kaliszu dał na prowincji 68 przedstawień przy frekwencji 12.576 widzów.

Dyrektorem sceny jest p. Marian Lenk któremu powierzono również kierownictwo w przyszłym sezonie.

ODNALEZIENIE METRYKI ADOLFA DYGASIŃSKIEGO.

Co do miejsca urodzenia znakomitego syna ziemi kieleckiej, Adolfa Dygasińskiego — istniały pewne wątpliwości. Jedni twierdzili, że Dygasiński przyszedł na świat w Niegosławicach Jędrzejowskich, inni, podawali jako miejsce urodzenia Niegosławice Pińczowskie.

Obecnie spór został ostatecznie rozstrzygnięty, dzięki odnalezieniu w parafii Pelczyska, do której należy miejscowość Niegosławice Pińczowskie, metryki wielkiego pisarza.

PIERWSZY ŚCIGACZ
MUSI BYĆ
DAREM ŁODZI I WOJ. ŁÓDZKIEGO
KONTO KOM. P.K.O. 42008